

Romanos

Pablumi kartanta kaçhan Romapi kriyiqkunaman

Apustul Pablo Corinto pwiblupi kimsa misista karmi, kay kartata kaçharan Romapi kaq kriyiq masinkunaman. Kay kartata kaçhashanqami karan aña 57pi yupay.

Romaqami kusala atun pwiblu karan. Chay pwiblupi mantakuqqami shutiq Nerón. Payqami achka pwiblukunata mantaq. Piru, Pabluqa manaraqmi Romamanqa çhasharaqchu kaq. Chaymi chay pwiblupi taq kriyiq masinkunaman Pabluqa kay kartata kaçharan, Dyuspa rimayninta shumaqta intrakananllapapaq.

Kay kartapimi Pabluqa niran: Tayta Dyuspa rimananta tukuyla intrakar washakashunllapa. Chaqa tukuylami uchayjun kanchikllapa. Piru chaynu karmapismi, Amitunchik Jesucristupi kriyishalami, Tayta Dyusqa mana uchayjunpaqnachu riqsimanchikllapa nir, niran (1.1–8.39).

Chaynullami Pabluqa willaranllapapis: Tayta Dyusmi Israel runakunawan tratuta ruraranllapa nir. Piru chaynu paykunawan tratuta rurasha katinllapamapis, Amitunchik Jesucristupi mana kriyinaranllapachu. Chayraykumi kastigakashana karanllapa niran. Piru maydiya, Amitunchik Jesucristupi kriyirllapaqami, paywan kanqallapa nir imami willaran paykunataqa (9.1–11.36).

Chaynullami Pabluqa willaranpis: Amitunchik Jesucristupi kriyiqkunaqami, Tayta Dyus munashanlata rurar ima kawsanqallapa nir (12.1–15.13).

Kay kartallapimi paykunata niranpis: Kusalatami watukushuyllapata munayani nir. Chaymi Españaman riqnu, watukushaykillapa niran (15.14–33).

Chaynullami kay kartanpiqa kusalata saludaran ima paykunataqa (16.1–27).

Pablumi saludakun

1 ¹Munashay ukniykuna, nuqa Pablutami Tayta Dyus akrar kaçhamasha Amitunchik Jesucristupa sirbiqnin, chaynulla apustulnin kar, paypa shumaq rimayninta yaçhachikunaypaq. ²Chaqa Tayta Dyusqami unay tyimpullapi paypa kaq rimaqnin-kunata willaran chay shumaq rimaynin-paq kaynu nir iskribinanpaq: ³“Washa-

kuq Wamranshi kay pachaman shamuyanqa washamaqninchik” nir. Chaymantaqami Dyus nishannu, Jesucristuqa nuqanchiknu aychayjun-paq tikrakar Davidpa ayllunkuna kaqmanta nasiran. ⁴Chaymi wanutinmapis, Santu Ispirituqa pudirinwan kawsachimuran. Chayraykumi yaçhanchikllapa chiqapta Tayta Dyuspa Wamran nir, michka Davidpa ayllunmanta kasha karmapis. ⁵Chaynu

karmi Amitunchik Jesucristo kusata llakipar akramaran apustulnin kanaypaq. Chaymi kaçhamaran tukuy nasyunkunata rir yaçhachinaypaq paypi kriyirna kasunanllapapaq. Chaynuqami payqa kusa riqsikashana kanqa.

⁶Chaynumi qamkunatapis Tayta Dyusqa munar akrashushallapa, Amitunchik Jesucristupi kriyir paypa wamrankunana kanaykillapapaq. ⁷Chaymi kay kartata kaçhamuni qamkuna Roma pwiblupi taqkunaman. Chaqa Taytanchik Dyusmi qamkunataqa kusata munar akrashushallapa, allin kaqninkunalana kanaykillapapaq. Chaymi Taytanchik Dyusman, chaynulla Amitunchik Jesucristumanpis mañakuni, llakipar tukuy imapi yanapashunanllapapaq, shumaqta kawsachishunanllapapaq ima nir.

Pablumi Roma pwibluman riyta yarpuran

⁸Puntataqami kayta willashaykillapa: Uklaw pachakunaman rirmapismi uyapasha kani, qamkunaqashi allita, Amitunchik Jesucristupi kriyinkillapa nir. Chaymi nuqaqa payrayku, Tayta Dyusta kusata payji nini qamkunapaq. ⁹Chaynulla Amitunchik Jesucristupaq yaçhachikur, tukuy shunquywan Tayta Dyusta sirbini. Chaqa paymi nuqapaqqa kusa chiqapta yaçhayan imanumi qamkunapaq mana shaykuq waran waran mañakuyani nirmapis. ¹⁰Chaynumi imuraspis mañakunilla Tayta Dyusmunatinga, mana imapis pasatin imachu shamur watukushunayllapapaq. ¹¹Chaqa kusatami rikashuyllapata munani, qamkunallata yaçhachishutiyllapa chay kriyishaykillapamantaqa mas allita kriyiqkunana kanaykillapapaq. ¹²Kaynuqami nishunillapa: Qamkunanman shamutiy, Amitunchik Jesucristupi imanutaq kriyishanchikllapanulla

ukninchikllapa ukninchikllapa animachinakunallapapaq.

¹³Uknirykuna, kaytami yaçhanayki-llapata munani: Kutir kutirmi qamkunanman shamuyta munasha kani nir. Piru kanankamanmi manaraq shamuytaqa puytishachu kani. Chaynumapis, Amitunchik Jesucristupaq tukuy intirupi mana Israel runakunata yaçhachitiymi, paypi kriyishallapa. Chaymi kananqa qamkunamanpis shamunayani, chaypispis yaçhachikutiy achkana kriyinanllapapaq. ¹⁴Chaqa tukuyta yaçhachinaypaqmi kani, griego mana griego runakunata, chay yaçhaq mana yaçhaqkunamatapis. ¹⁵Chayraykumi kusata shamuyta munani qamkuna Romapi taqkunamanpis, Dyuspa shumaq rimayninta yaçhachishunayllapapaq.

Dyusmi Jesucristupi kriyiqkunata washan

¹⁶Manami nuqaqa pinqakunichu Amitunchik Jesucristupa shumaq rimayninta yaçhachikuytaqa. Chaqa Dyusqami pudirninwan mayqantapis, shumaq rimayninpi kriyiqkunataqa washanqa, puntataqa Israelmanta kaqkunata, chaymanta-shuyapaqa mana Israelmanta kaqkunatapis. ¹⁷Chaqa Amitunchik Jesucristupa shumaq rimayninpi kriyishalami, Dyusqa uchanchikmanta pirdunar, kusa allinpaqna riqsimanchikllapa nir intrachimanchikllapa. Chaypaqmi Dyusnitin iskribikashakunapiqa nin: “Mayqanpis allita kriyishanraykulami, kusa allinpaq riqsakar kawsanqa” nir.

Tukuyimi uchayjun kanchik

¹⁸Tukuy runakunami kusala mana allinkunata rurar ima, wakinkunata pantachinllapa Dyuspaq mana intrakanllapapaq. Chaymi Taytanchik Dyusqa piñakur, syilumanta-pacha

paykunataqa kastiganqa. ¹⁹⁻²⁰Chaqa Taytanchik Dyusllami paykunata intrachiran, nuqami kusa allin, kusa puytiq Dyusnikillapa kani nir. Chaynuqami intrachikuran, kay pachata, chaynulla tukuy ima rurashankunawan. Chaymi payllata mana rikarpis, chay tukuy ima rurashanta rikarqa, tukuy yaçhaytana puytinchikllapa Tayta Dyusqa imanun nirmapis. Piru tukuy chaykunata yaçharmapismi, wakinkunaqa mana paypi kriyiytaqa munanllapachu. Chaymi, “Mana yaçhashachu kani Dyuspaq” nirmapis, paykunaqa mana washakayta puytinga-llapachu. ²¹Chaqa chay runakuna Tayta Dyuspaq yaçharllapapismi, imanuchi payta adurananpaq kaq chaynutaqa adurayta, payjichikuymatapis mana munashallapachu. Ashwan chaykunata rurananmantaqami mana allinkunata yarpur kawsashallapa. Chaymi shunqunpi mana allin yarpuyininkunarayku, yarpuyinllapaqa tutaparaqpi yupayna kidasha. ²²Chaymi paykunaqa “Kusa yaçhayniyunmi kanchikllapa” nirmapis, ashwan kusa mana intrakakunapaq tikrakashallapa. ²³Chaqa Taytanchik Dyus kusa puytiq, chaynulla tukuy tyimpupaq ima katinmapis, aduraytaqa mana munashallapachu. Ashwanmi adurayta munashallapa kay pachapi kaq tukukaq imakunata amituy-llapa nirqa. Chaymi adurashallapa runapa, pariq kurukunapa, tukuy kwatru çhakiyun animalkunapa, aysachakar puriq kurukunapa ritratunkunata ima.

²⁴Chayraykumi Tayta Dyusta mana kasushanllaparayku, chay runakunataqa dijasha munashanllapakunatana rurananllapapaq. Chaymi paykunaqa ukwan ukwan punur, kusa millanaypaq imakunata rurur imana kawsanllapa.

²⁵Chaynulla chay runakunaqami, chiqap

Dyuspi mana kriyinar, payta adurayta mana munar, ashwan chay llulla kaqkunalapina kriyishallapa. Chaynu karmi, Taytanchik Dyustaqa mana adurananllapanachu. Ashwanmi Tayta Dyus rurashankunatana adurayanllapa. Piru Taytanchik Dyusqami munan, chay rurashankunataqa mana adurarchu, ashwan pay payllatana alabanallapapaq. Chaynumi kanqa.

²⁶Chaymi chay runakuna, Tayta Dyusta adurayta mana munatinllapaqa, payqa dijashana kusa pinqaypaqkunata rurananllapapaq. Chaymi warmikunapis runanwan punuq yupayna warmipurana punur mana allinta ruranakunllapa.

²⁷Chaynullami ullqkunamapis warminwan punuq yupay ullqpurana punur, mana allin pinqaypaqkunata ruranakun-llapa. Chaynu tukurllapami, kusata qischakanllapa munashanllapalata rurashanllaparayku.

²⁸Chay uchayjunkunaqami mana imatapis yaçhayta munanllapachu Dyuspaqa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunamanta akrakaq yupay, paykunalatana dijasha yarpuyininkunapiqa kusa mana allinkunalatana yarpunanpaq. Chaymi kusa saqrakunata yarpur, paykuna munashanllata ruranllapa. ²⁹Chaynu karmi tukuy riqchaq pinqaypaq uchakunata rurur kawsanllapa. [Chaymi ukwan ukwan pununllapa.] Runa masinkunatami mana allinkunata ruranllapa. Çhiqukunllapa. Iman katinpismi, miçhanllapa. Runa masinta inbidiyanllapa. Wanuchikunllapa. Kusata piñakurmi anyanakun-llapa. Llullachinakunllapa. Kusa mana allinkunalata rurayta yarpunllapa. Kusa kwintastiru ima. ³⁰Runa masinta yanqallamanta uchachanllapa. Tayta Dyustami çhiquinllapa. Kusa nubliru tukurmi, ukkunata disprisyanllapa. Paykunalla kusata alabakanllapa.

Ukkunata mana allinpaq tikrayta yarpunllapa. Taytanllapakunata mana kasunllapachu. ³¹Chaqa paykunaqami mana intrakanar kusala kuchi yupay. Imata arnikurpismi, mana kumplinllapachu. Paykunalapaq imanpipis yarpur, mana ukkunapaqqa yarpunllapachu. Mana ukkunata pirdunanllapachu. Chaynulla mana llakipakunllapa imalamapischu. ³²Piru paykunaqami allita yaçhanllapa Tayta Dyusmi tukuy chay riqchaq uchayjunkunataqa tukuy tyimpu wanunapaq kastigamanchik nir. Piru chayta yaçharmapismi mana allinkunata rurur kusata uchakur kawsanllapa. Chay runa masinkuna paykuna yupay mana allinkunata rurur uchakutinllapamaqami, ashwan kusata aligriyanllapa.

**Dyusmi tukuyta allita rikar
yaçhamaqninchikpa**

2 ¹Piru qamkunamanta uknikillapa mana uchayjun yupay tukur, ukninta uchachar niyanman: “Payqami kusala uchayjun” nir. Chaynu nirqami, ashwan paylla kusa uchayjun kanqa. Chaqa çimatana ukninta willanqa paypis chaynu uchakurlla kawsarqa? ²Yaçhashanchikllapanu, uchakuqkuna-taqami Dyusninchik karanlata rikar “Qamqa uchayjun kanki” nimayninchik-matapis puytin, pay allinla kar tukuyta rikar yaçhamaqninchik kashanrayku. ³Piru qam, uknikita uchachar “Qamqa kusa uchayjun kanki” niqqami, mana imanupis washakayta puytinkichu, Dyusninchikpa kastigunmantaqa. ⁴Imanupiqakish qamqa mana manchar uchakurlla kawsarqa, Dyuspaqqa kaynuta yarpuyatki: “Dyusninchikqami kusala allin kar, mana das piñakur imaqa kastigamanchikchu” nir. ¡Manami chaynuchu! Ashwanmi uchakuqkunataqa kastigan. Piru

payqami kusa llakipakuq kashanrayku yarashuyan, uchaykikunata dijar payman tikrakatki pirdunashunanpaq.

⁵Piru qamqami, kusa kuchi kar, Dyusman mana tikrakanar bidaykitaqa mana kambyayta munankichu. Chaymi ashwan mas uchayjunpaqna tikrakayanki. Chaymi Tayta Dyusqa jwisyu diyapi tukuyta allita rikar yaçhar, kusa manchaypaqtana kastigashunqa. ⁶Chaqa tukuyinichiktami rikar yaçhamayashunllapa, allinta mana allinta rurasha kashallapamapis. ⁷Piru wakin runakunaqami mana shaykuq allinlata rurur, Dyusta sirbisha pullakumanchik nir, paywan tukuy tyimpupaq luryanpi kayta yarpunllapa. Chaymi paykunataqa Tayta Dyusqa yanapar tukuy tyimpupaq kawsachinqa. ⁸Nataq chay mana allinkunata ruraqkunataqami, Tayta Dyusqa kusata piñakur kastiganqa. Chaqa paykunaqami chay tukuy allin kaqmantaqa, Dyus nishantaqa mana imalatapis kasuyta munanllapachu. Ashwanmi munashanllata rurur kawsanllapa. ⁹Chaynu kashanllaparaykumi michka Israel runakuna, mana Israel runakuna karmapis qischakanqallapa. Chaymi tukuy chay mana allinta ruraqkunapaqqa kusala qischakaykuna, yarpupakuykuna kanqa. ¹⁰Piru Tayta Dyusqami chay allin ruraqkunataqa allinmi kanki nir, kusata aligriyachir shumaqta kawsachinqa, Israelmanta kaqkunata, chaynulla mana Israelmanta kaqkunamatapis. ¹¹Chaqa Tayta Dyusqa manami ukmata, ukmantachu rikamanchikllapa.

¹²Chaymi mayqanpis Moisés mantakushanta mana yaçharpis, imami allin, imami mana allin nir yaçhayar uchakushanraykumi Tayta Dyusqa allita rikar kastiganqa. Nataq Moisés mantakushanta yaçhayar uchakuqkunata-shuypaqa chay mantakuykunallawan Tayta Dyusqa allita rikar

yaĉhar, kastiganqa. ¹³Chaqa Tayta Dyusqami mana chay mantakuykunata uyakuqkunalatachu allinpaqqa riqsin. Ashwanmi uyakusha karnapis chay mantakuykuna nishankunata kasuqkunatami, Tayta Dyusqa allinpaqqa riqsin. Chaymi chaynu karnaqa, Dyuswan pullana kanqallapa. ¹⁴Piru mana Israel runakunamantaqami, wakinkunaqa Moisés mantashankunata mana yaĉharpis, allinta rurur kawsanllapa. Chaqa paykunaqami yarpuninllapallamanta yaĉhanllapa imami allin, imami mana allin nirmapis. ¹⁵Chaymi chaynu allinta rurur kawsatinllapaqa, yaĉhanchikllapa paykunapismi shunqunllapapi Dyus munashankunata allita intrakanllapa nir. Chaqa yarpunllapami, allintachu rurayani manaqachu mana nir. ¹⁶Chay nishushayllapanumi, jwisyu diyapiqa kanqa. Chaqa Amitunchik Jesucristupa yaĉhachishushayllapanu, payqa yarpuyashanchikkunata rikayanqa. Chaymi ukkunata washayanqa. Nataq ukkunataqa uchakushanllaparayku kastigayanqa.

**Israel runakunami Moisés
mantakushanta mana
kasushallapachu**

¹⁷Israelmanta kaq runa masiy, qamqami ninki: “Nuqaqami Israel runa kar, Moisés mantakushankunata yaĉhakushayrayku Dyusqa masta munaman” nir. Piru chaynuqami ninki kusata alabakarla. ¹⁸Chaynulla Moisés mantakushanta yaĉhakushana karqami ninki, “Tayta Dyus munashantaqami allita intrakanina” nir.

Chaymi Moisés mantakushankunata yaĉhakushana karqa, yarpunki Tayta Dyus munashankunalata intrakarmi, kwintata qukani imataq allin nir. ¹⁹Chaynullami

ninkipis: “Chay mana yaĉhaqkunaqami mana rikakuq yupay katinllapa, yaĉhachiyta puytini, amana tutaparaqllapi yupay purinanllapapaq” nir. ²⁰Ninkipismi: “Moisés mantakushankunata allita yaĉhaq karmi, Dyus munashanta allita intrakayani. Chaymi chay wamritukuna yupay kar, mana yaĉhaqkunata yaĉhachiyta puytini: ‘Imataq allin, imataq mana allin’ nir. Chaqa Moisés mantakushanraykumi yaĉhayta puytinchik Dyus munashantaq”. ²¹Piru allita intrakar yaĉhachikurqa, ¿imaraykutaq chay yaĉhachikushaykitaqa mana kasunkiq? Chaqa qamqami yaĉhachikunki: “Ama suwakuyllapachu” nir. Piru ¿imaraykutaq suwakunkiq? ²²Yaĉhachikunkipismi: “Ukpa warminwanqa manami allinchi pununapaq” nir. Piru, ¿imaraykutaq ukpa warminwan pununkiq? Runakuna rurashan amitunllapakunatapismi kusata ĉhiqninki. Chaynu chaykunata ĉhiqnirqa, ¿imaraykutaq chay amitunllapapa wasinkunaman yaykunki iman kaqkunata suwakuqqa? ²³Kananqami Moisés mantakushanta allita yaĉharqa, kusata alabakanki. Piru chay mantakuykunata mana kasurqami, Dyusmanta burlakayanki. ²⁴Chayraykumi Dyus nitin iskribikashakunapi nin:

“Qamkuna Israelmanta kaqkuna mana allinkunata rurashaykillaaparaykumi, chay uklawmanta kaq runakunaqa, Dyusninchikpaq mana allinta rimanllapachu” nir.

²⁵Qammi Dyuswan kanaypaq nir chay siñal kustumrita ruranki. Chaynu chay siñal kustumrita rurur, Moisés mantakushanta mana chiqapta kasurqami, yanqallana chay siñaltaqa^a rurashayki kanqa. ²⁶Chay mana Israelmanta

---

a 2.25 Siñal kustumriqa chay Israel pwiblumanta runakunapaqqa kaynu kaq: Uk ullqu wamritu nasishanmanta-pacha uchu diyayjunna katinga, uk siñalsituta ruraqllapa chay wamritupa kwirpunpi, payqa Dyuswana kananpaq nir.

runakunaqami chay siñal kustumritaqa mana ruranllapachu. Piru allita Dyus munashanta rurarllapaqa, ¿manachu Dyuspaqqa chay siñal kustumrita rurasha yupayna kanqallapa? ²⁷Chay paykunaqami, Dyus munashanta rurasha kar, Dyuswana kanqallapa. Chaymi Dyuspaqqa mas allinna kanqa qammantaqa. Chaqa qamqami, chay siñal kustumrita rurasha karmapis, Moisés mantakushantaqa chiqaptaqa mana kasunkichu.

²⁸Ma chaynu katinga ¿mayqankunataq Dyuspa chiqap wamrankunaqa kanqa? Manami kwirpunchikpi siñal kustumrita rurashanchikraykuchu chiqap wamrankunaqa kanchikllapa. ²⁹Chaqa Moisés tukuy mantakushankunata kasunasha kashamapis, manami chayqa washamayninchikta puytiranchu. Ashwan Dyuspi allita kriyishalami, Santu Ispiritu yarpuyninchikpi siñalmaqinichik yupay intrachiman-chik Dyuspa wamrankunana kanchikllapa nir. Chaynu Dyuspaq kashallapaqami, runakunaqa mana alabamashunllapachu, ashwan Taytanchik Dyusmi kusa allinna kankillapa nimashunllapa.

3 ¹Piru chaynu nishutiyqakish qamqa yarpuyatki, chaqa ¿imatataq sirbiman Israel runa kar, chay siñal kustumrita rurashayqa? nir. ²Amami chaynutaqa yarpuychu. Chaqa Tayta Dyus munar akrashushanllaparaykumi, rimaynintaqa puntata unay rukuykllapakunata intrachiran, wakinkunata intrachinanllapapaq. ³Piru chaynu katinmapismi, wakín Israel masikikunaqa Dyusninchik washananllapapaq nir tratuta rurashantaqa mana kwintacharanllapachu. Chaynu mana kwintachatinllapamapismi, Dyusninchikqa chay tratuta rurashantaqa allita kumpliyanqa. ⁴¿Chaqa tukuy runakuna ima nishanta mana kumplitinmapismi,

Tayta Dyusqa imanu yanapamanallapapaq, chaynulla imanu ruramanallapapaq nir arnimashanchikllapataqa, allita tukuyta kumpliyanqa! Chaqa Dyus nitin iskribikashakunapimi kaynu nin:

¿Tayta Dyus, qam rimatkimi tukuy uyashuqkuna yaçhanqallapa, chiqaptami rimanki!

¿Chaymi tukuy musyashuqkunata binsir, uyarachinki! nir.

⁵Piru Tayta Dyus llakipakuq kashanraykumi, ukkunaqa yarpuyinllamanta kaynu ninllapa: Uchakurlla kawsatiymapis Tayta Dyus llakipamaqta wakinkuna rikarmi, ninllapa: Dyusqami kusala allin llakipakuq nir. Chaynu uchakushayrayku ukkunaqa Dyusqa llakipakuq nir intrakatinga, manami allinchu kanqa Dyus kastigamanapaqqa michka uchakutiymapis nir. ⁶¿Piru manami chaynuchu! Chaqa Dyus tukuy nishanta mana kumplirqa, ¿imanunari jwisyu diyapiqa tukuyta allita rikar yaçhanqa? ⁷Piru uk uchakusha karmapis, washakayta munar niyanmanllaraq: “Llullakushayraykumi Dyusta masta alabar ninllapa: ‘Dyusqa mana llullachu’ nir. Chaymi chay llullakushaypaqqa, mana allinchu kastigamanapaqqa” nir. ⁸Nishaykillapa: Chaynu rimarqami, paylla llullachikayan. Chaqa ashwan chaynu rimaqkunaqami, llullakur ukkunata ninpis: “Kusata uchakushamapismi, Dyusqa kusala llakipakuq kar, mana kastigamanichichu” nir. Chaynulla ninllapapis: “Pablupis nuqakuna yupaylla yaçhachikun” nir. Chaymi chaynu llullakur yaçhachikuqkunataqa, Dyusqa kusa manchaypaqta kastiganqa.

Tukuyimi uchayjun kanchikllapa

⁹¿Ma yarpushunllapa! ¿Nuqanchikuna Israelmanta kashanchikllaparaykuchu, wakinkunamantaqa kusa mas allin kashunllapa? ¿Manami! Chaqa

yaĉhachishushayllapanu Israelmanta kaqkuna, chaynulla chay mana Israelmanta kaqkunamapismi tukuy uchayjun kanchikllapa. ¹⁰Chaqa Dyus nitin iskribikashakunapimi kaynu nin:

- “Dyuspaqqa manami uklamapis kanchu allinta ruraqqa.
- ¹¹ Manami uklamapis kanchu Dyuspaq yarpuqqa.
Chaynulla Dyuspaq intrakayta munaqqa manami kanchu uklamapis.
- ¹² Chaqa tukuyi Tayta Dyusmanta chiqanchakar,
mana allinpaqna tikrakashallapa. Chaymi mana uklamapis kanchu allinta ruraqqa.
- ¹³ Chay mana allinta ruraq runakunapa kunkanqami,
imanutaq uk wanur pampakashan kiĉhalla kar kusalata asyan,
chay yupay.
Chaymi das imatapisi saqrata riman.
Chaynullami qallunllapapis kusalla lulla katin,
shiminllapapi largu kurupa bininunta pakaq yupay.
- ¹⁴ Aqrunllapapismi kusa saqrata ayaq yupay katin,
runa masinllapakunamatapis kusalata musyanllapa ima.
- ¹⁵ Ĉhakinllapakunapismi kusa utqaylla purin
ukunata mana allinta rurar wanuchinanllapapaq.
- ¹⁶ Chaynullami mayta rirllapapis achka runakunata qischar ima llakichinllapa.
- ¹⁷ Chaqa manami mayqanwanpis shumaqta kawsaytaqa yaĉhanllapachu.
- ¹⁸ Chaymi Tayta Dyusta manchar kasuyamatapis mana yarpunllapachu” nir.

¹⁹Chaynumi Dyus nitin iskribikashakunapiqa intrachimanchik Israelmanta kaqkunapis uchayjun kanchikllapa nir. Chaqa manami mayqanpis tukuy mantakuytaqa kumpliya puytishachu. Chaymi jwisyu diyapiqa, Dyusta mana ima nishaq nir yaĉharchu tukuyta Israelmanta kaq, chaynulla mana Israelmanta kaqkunamapis kastigakasha kanqallapa. ²⁰Chaymi Moisés mantakushankunata michka kumplishaq nisha katinllapamapis, Dyusqa mana mayqan-tapis ninqachu: “Mananami uchayjunna-chu kanki” nirqa. Chaqa chay mantakuykunaqami intrachimanalapaq karan: “Kusa uchayjun kanchikllapa” nir.

Jesucristupi kriyishami Dyusqa pirdunamanchikllapa

²¹⁻²²Piru kananqami Tayta Dyusqa intrachimanchikllapa, mananashi chay unay mantakuykunata kasurnachu washakayta puytinchik nir. Ashwanmi Jesucristupi kriyishalana mana uchayjunpaqnachu riqsir, tukuy Israelmanta kaqkunata chaynulla mana Israelmanta kaqkunamatapis washamanchikllapa. Chaqa chaypaqmi Dyuspa rimaqnin Moisés, chaynulla wakin rimaqninkunapis Dyus nitin iskribiran. Chay iskribishankunaqami niyaq: “Uk washakuq shamurshi, tukuyta paypi kriyiqkunataqa washar, Dyuswan pullachamayashunllapa” nir.

²³Chaymi nishaykillapapis: Tukuyلامي uchakusha karanchikllapa nir. Chaynu karmi kusa allinla llakipakuq Dyusninchikpa naypanmantaqa karupllapi karanchikllapa. ²⁴Piru chaynu kashallapamapismi, Jesucristo uchanchikllapapaq pagrakuq yupay wanuran Tayta Dyuswan pullachamana-llapapaq. Chaymi kananqa Taytanchik Dyusqa dibaldila mana imawan

pagrashalamapischu llakipar uchanchik-llapamantaqa pirdunamanchikllapa.

²⁵Chaqa Tayta Dyus munatinmi Jesucristo yawarninta ichar wanuran. Chaynu wanurmi chay uchanchikllapawanqa payna kidaran. Chaynuqami Jesucristupi kriyiqkunataqa Tayta Dyusqa manana kastigamanallapapaqnachu. Chaynuqa kwintata qukanchikllapa, Tayta Dyusqa tukuylla uchata mana chaynulaqa dijanchu nir. Chaynu katinmi chay runakuna, manaraq Jesucristo shamuyatin uchakurmapis Tayta Dyuspi kriyitinllapalami payqa llakiparan. ²⁶Chaynullami kanan tyimpukunapis Tayta Dyusqa uchanchikkunamanta pirdunamanchikllapa, Wamran wanushanrayku. Chaymi Jesucristupi tukuy kriyiqkunata pirdunatinga, kwintata qukanchikllapa: Tayta Dyusqami maydiyapis kusa allinla kar, rikar yachar manana uchayjunpaqnachu riqsimanchikllapa nir.

²⁷Chaynu Tayta Dyus rurasha katinga, ¿imapaqtaq sirbin alabakanallapapaqqa? ¿Alabakaytachu puytinchik Moisés mantakushanta kasushanchikrayku? ¿Manami! Chaqa Jesucristupi kriyishallapalami, Tayta Dyusqa uchanchikkunamanta pirdunamanchikllapa. Chaynu katinmi mana sirbinnachu imapaqpis alabakanallapapaqqa. ²⁸Chayraykumi yacharchikllapa Jesucristupi kriyishallapalami Tayta Dyusqa uchanchikmanta pirdunamanchikllapa, mana Moisés mantakushankunata kasushanchikraykuchu nir. ²⁹Chaqa Tayta Dyusqami mana, Israelmanta kaqkunapa Dyusninlachu. Ashwanmi Wamran Jesucristupi tukuy kriyiqkunapaqa, Israelmanta kaqkunapa, chaynulla mana Israelmanta kaqkunapamapis Dyusnin. ³⁰Uk Dyusla

kashanraykumi Jesucristupi tukuy kriyiqkunataqa uchanchikmanta pirdunamanchik, chay siñal kustumrita rurasha kasha, chaynulla mana rurasha kashallapamapis. ³¹Piru chaynu pirdunamashallapaqa, imanupi yarpuchuwannllapa Dyus nitin Moisés mantakushankunaqami manana sirbinnachu nir. ¿Manami allinchu chaynu yarpunallapapaqqa! Ashwanmi Jesucristupi kriyirqa, Dyus nitin Moisés tukuy mantakushankunataqa kumplisha yupayna kanchikllapa.

Dyusmi Abrahamtaqa pirdunaran kriyishanraykula

4 ¹Ma yarpushunllapa, nuqakuna Israel runakunapa unay rukuyllapa Abrahamta, Dyus allinpaq riqsishanpaq. ²Tayta Dyusqami Abrahamtaqa kriyishanraykula allinpaqqa riqsiran. Chaqa Abrahamqa trabajaq yupay, Dyuspaq allinlata rurasha karqami paylla alabakayta puytinanta. Piru mana allinlata rurayta puytishanraykumi mana paylla alabakaytaqa puytiranchu.

³Chaynu katinmi Dyus nitin iskribikashakunapiqa nin: “Abrahamqami Tayta Dyuspi allita kriyishanraykula mana uchayjunpaqnachu riqsikaran”^b nir. ⁴⁻⁵Ma allita yarpushunllapa: ¿Uk runa mana trabajarqachu pagrakayta puytin? ¿Manami! Chaynullami nuqanchikkunapis Tayta Dyuspi mana kriyirqa, mana niyta puytishunchu “Tayta Dyus washamay” nirqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa mayqan kusa uchayjun katinmapis washanarqa, llakipar dibaldila washan. Chaymi ashwan, Jesucristo washamaqinchik nir kriyishala, Tayta Dyusqa mana uchayjunpaqnachu riqsimanchikllapa. ⁶Chayraykumi

runakuna uchakusha kar, kriyishanraykula Dyusqa, dibaldila llakipatin kusata aligriyanqa nir, chay unay gubyirnu Davidpis ⁷kaynu niran:

“Kusa shumaqmi kanqa
mayqan uchakusha katinmapis
Tayta Dyus uchankunamanta
pirdunatinga.

⁸Chaynulla kusa shumaqmi kanqa
chay runaqa,
Tayta Dyus uchankunata mana
kwintachatinga”^c nir.

⁹¿Chaynuqachu kusa shumaqqa kanqa
chay siñal kustumrita rurasha
kaqkunala? ¡Manami! Ashwan Tayta
Dyuspi kriyirmi shumaqqa kanqallapa,
mana chay siñal kustumrita rurasha
kaqkunapis. Yaçhashanchikllapanu,
Abrahamtami Tayta Dyusqa mana
uchayjunpaq riqsiran, paypi kriyishan-
raykula. ¹⁰Chaynuqa ¿ima tyimpupitay
Tayta Dyusqa chaynuta riqsiran
Abrahamtaqa? ¿Siñal kustumrita
rurashana katin, manaqachu manaraq
rurayatin? Ashwanmi manaraq chay
siñal kustumrita rurayatinraq,
allinpaqqa riqsiran. ¹¹Chaymi chay siñal
kustumrita manaraq rurayatinmapis,
Tayta Dyusqa Abrahamta kusa allinpaq
riqsir kaynu niran: “Siñal kustumrita
ruray” nir. Chaynu nitinraqmi,
Abrahamqa chay siñal kustumrita
ruraran, ama maydiyapis qunqananpaq,
Dyusmi allinpaq riqsimasha paypi
kriyishayraykula nir. Chaymi
Abrahamqa intrachimanchik, Tayta
Dyuspi kriyirlami Dyuspaqqa allin
kanchik nir. Chaynu Abrahampaq
yarpurqa, allita yaçhanchikllapa Tayta
Dyusmi chay siñal kustumrita mana
rurasha kaqkunatapis allinpaq riqsin
paypi kriyitinga nir. ¹²Abrahamqami
siñal kustumrita rurasha kaqkunamata-

pis intrachimanchikllapa, Dyuswanqami
allin kanchik paypi kriyirla, mana siñal
kustumrita rurarlachu nir. Chaqa
imanutaq Abrahammaqa manaraq siñal
kustumrita rurayatinraqchu Tayta
Dyuspi kriyishanraykula, allinpaq
riqsiran.

**Abrahammi allita kriyishanrayku
Dyus arnishanta ayparan**

¹³Abrahamqami kusata kriyiran.
Chaymi Dyusninchikqa ayluntinta
arniran tukuyla kay pachaqa paykunapa
makinpina kananpaq nir. ⁴Piru manami,
Moisés mantakushankunata kasushan-
raykuchu chaynuqa arniran. Ashwanmi
arniran, allita Dyuspi kriyishanraykula.
Chaynu kriyitinmi, Tayta Dyusqa
uchankunamanta llakipar kusa
allinpaqqa riqsiran. ¹⁴Chayraykumi
mayqanpis Tayta Dyuspi allita
kriyirlami, tukuy arnishankunamatapis
aypayta puytinllapa. Chaqa Moisés
mantakushankunata kasur washakanan-
llapapaq katinga, kriyirla washakana-
llapapaq nir arnimashanchikllapapaq
yanqalla kayanman. ¹⁵Piru Tayta Dyus,
Moisesta mantakuykunata qushanta
kasushaq nir yarpurmi mas uchaku-
shana rikarinllapa. Chayraykumi Tayta
Dyusqa kusalata piñakurna kastiganqa
paykunataqa.

¹⁶Chaymi Tayta Dyusqa Abrahamta
arnir yanaparan, paypi kriyishanrayku.
Chaynullami nuqanchikkunatapis arnir
dibaldila yanapamanchikllapa
kriyishanchikraykula. Chaynuqami
Abrahamqa tukuy kriyiqkunapaqa
taytanchikllapa yupayna kar intrachi-
manchikllapa, imanumi Tayta Dyuspi
kriyishala allinpaq riqsimanchik nir.
Chaqa Dyusninchikqa manami yanapan-
chu Moisés mantakushanta kasuqkuna-

c 4.7-8 Salmo 32.1-2 d 4.13 Rikaypaq Génesis 17.4-6; 22.17-18.

lataqa. Ashwanmi yanapan Abraham yupay Dyuspi allita tukuy kriyiqkunata. ¹⁷Chaqa Abrahamqami allita kriyiran: Tayta Dyus rimayninlawan mana imapis kayashanmanta tukuy imata rurayta puytin nir. Chaynulla kriyiranpis: Wanushakunamatapis kawsachimun nir. Chaynu kriyishanpaqmi Tayta Dyusqa niran:

“Qamantami achka ayllukuna kanqa. Chaymi taytan yupay kanki” nir. Chaynu nitinmi Abrahamqa kriyiran.

¹⁸⁻¹⁹Chaqa Tayta Dyusqami Abrahamta nisha karan: “Warmiki Sararaykumi uk wamrayjun kanki” nir. Piru Saraqami mana wamrakuq warmichu karan. Chaynu Abraham mana wamrayjun karpismi, Tayta Dyus nishanta kriyiran. Piru manami dasqa wamrayjunchu karan. Ashwanmi kusa achka añuta yaran, Tayta Dyus nishannu kumplikananpaqqa. Chaymi ashwan Abrahamqa warmin Sarawan yaqana syin añuyjun karanllapa. Chaynu kusa rukuna karllapa wanunanllapapaqna kar, Sara mana wamrakuq katinpismi, Tayta Dyus nishanlapi mana shaykuq kriyiran. Chaymi rukuna katinllapamapis Tayta Dyus nishannu, Saraqa wamrakusturanna. Chaynumi achka pwiblukunapa taytanllapa yupayna karan. ²⁰Chaqa Abrahamqa kusa allita kriyisha karan: Tayta Dyusmi chay arnimashanta chiqapta qumanqa nir. Chaymi tukuy nishanpi mana shaykuq kriyir, Dyusta kusata alabaran. ²¹Chaqa kusatami yarpukusha karan: Tayta Dyusmi kusa pudirniyjun kar, tukuy chay arnimashantaqa rurayta puytin nir. ²²Chaynu kriyishanpaqmi Tayta Dyusqa Abrahamta kusa allinpaqna riqsiran.

²³Piru Abraham, Tayta Dyuspi kriyishanrayku allinpaq riqsisha nirqami, mana Abrahamlapaqchu

chaynuqa niyan. ²⁴Ashwanmi chaynuqa nin, kanan nuqanchikkuna tukuy paypi kriyiqkunapaqpis. Chaqa nuqanchikkunapismi, Tayta Dyus, Amitunchik Jesucristuta wanushanmanta kawsachimusha chay paypi kriyinchikllapa.

²⁵Chaqa Jesucristumi wanuran uchanchikllaparayku. Chaymantaqami chay wanushanmanta kawsachimuran, mana uchayjunpaqna riqsimanallapapaq.

Jesucristuraykumi mana uchayjunnachu kanchik

5 ¹Jesucristupi kriyishalami, Tayta Dyusqa mana uchayjunpaqnachu riqsimanchikllapa. Chaqa Amitunchik Jesucristo shumaqchamashanchikrayku, Dyuswanqa kusa shumaqna kanchikllapa. ²Chaynu kriyishallapami, Tayta Dyus kusa allin kar, mana imawan pagrasha imachu dibaldila uchanchikllapamanta llakipar kusa allinpaq riqsimanchik. Chaymi paylapi kunfyakar kusata aligriyanchikllapa, maydiyaqa kusa shumaqna kashunllapa pay kayashanpi nir. ³Chaynu karqami, chay qischakaykuna katinpis aligriyashunllapa. Chaqa yačhashanchikllapanu, chay qischakaykunaqami yačhachimanchikllapa maydiyapis chay kriyishanchiknulla shachinakunallapapaq nir. ⁴Chaymi chay kriyishanchiknulla waran waran shachinakushaqami, Dyusqa nimashunllapa allinmi kankillapa nir. Chaynu nimashallapami nuqanchikkunaqa chiqapta kunfyakanchikllapa maydiyaqa kusa shumaqna paywan kashunllapa nir. ⁵Chaymi chay kunfyakayashanchikqa mana yanqallachu kasha nir yačhanapaqqa, Tayta Dyusqa Santu Ispiritunta qumashanchik. Chaqa payqami intrachimanchik tukuyta kusata munamanchikllapa nir.

⁶Unaymantami nuqanchikkunaqa mana imanupis washakayta puytiranchikllapachu, chay mana allinta rurashanchikrayku.

Chaymi Tayta Dyusqa munashan tyimpupi, Wamran Jesucristuta kaçhamutin nuqanchikkunarayku wanuran, michka payta mana kasur uchakusha kashallapamapis. ⁷Yaçhashanchikllapanu manami mayqan runapis, runa masinpaq wanuyta yarpunmanlamapischu. ¿Piru imanupi uk runapa kusa allin, kusa munashan runa masin katinmaqa, nuqa qampaq wanushaq niytachu puytayanman? ⁸Piru imanutaq ashwan Amitunchik Jesucristumaqa wanuran nuqanchikkuna manaraq kriyir uchayjun kashanchikmanta washamana-llapapaq. Chaynuqami wanuran, Tayta Dyus allita intrachimanallapapaq kusata munamanchikllapa nir. ⁹Chaqa Jesucristo yawaminta içar wanushanraykumi, Tayta Dyusqa uchanchikkunamanta pirdunar mana uchayjunpaqna riqsimashanchik. Chaymi chiqapta yaçhayanchik, jwisyu diyapiqa Tayta Dyusqa manana tukuy tyimpupaq kastigamashunllapanachu nir. ¹⁰Chaqa nuqanchikkunaqami uchanchikllaparayku Tayta Dyuspaqa kuntran kar, mana pullan kayta puytiyashallapamapis, ashwan Wamran Jesucristuta kaçhamuran wanur paywan pullachamanallapapaq. Chaymi chiqapta yaçhanchikllapa, Jesucristo kawsamushanrayku washamashunllapa tukuy tyimpupaq kawsanallapapaq nir. ¹¹Chayraykumi ama aligriyashunllapachu tukuy tyimpupaq washamashanchikllapa chaylapaqa. Ashwanmi aligriyashunllapa Amitunchik Jesucristo wanur kananmanta-pacha Tayta Dyuswan kusa shumaqtana pullachamashanchikllapa nir.

**Adanraykumi wanunchik
Jesucristuraykumi kawsanchik**

¹²Kusa unay tyimpupimi, Taytanchik Dyus punta runata rurashan Adán shutiqqa, pay willashanta mana kasurchu uchakur, rukuyarna wanuran. Chaymi Adán uchakushanmanta-pacha, tukuy nuqanchikkuna uchayjunllana kar

wanunchikllapa. ¹³⁻¹⁴Chaqa Adanqami Dyus willashantaqa mana kasuranachu. Chaymi paypa ayllunkunamapis uchakurlla wanuranllapa manaraq Moisés mantakushankuna katinmapis. Chaynumi Adanmanta-pacha Moiseskaman uchakurlla kawsaranllapa. Piru paykunaqa manami Adán yupay, Dyus willashanta mana kasurchu uchakur wanuranllapa. Chaynumi Adán uchakushanraykuqa uk washakuq shamuyanqa nir yaçhanchikllapa. Piru payqami shamuyan washamanallapapaqna mana uchakuqnachu.

**Adanqami Jesucristuwanqa mana
chayllachu**

¹⁵Chaqa Adán uchakushanraykumi, tukuylla mana puytiranchikllapachu chay wanuyman washakaytaqa. Ashwan Tayta Dyuslami kusata munamarninchikllapa wanunallapamantaqa mana imawan pagrasha imachu dibaldila washamashanchikllapa. Chaqa Jesucristo wanushanraykumi, Tayta Dyuslla munar uchanchikkunamanta llakipamanchikllapa tukuylla paywan kusa shumaqtana kawsanallapapaq. ¹⁶Adán uchakushanmanta-pachami tukuy runakuna uchakurlla kawsanchikllapa. Chaymi Tayta Dyusqa kastigamanallapapaqna karan. Chaymantami ashwan Jesucristo wanushanrayku, Tayta Dyusqa tukuy mana allinta rurar uchakushanchikmanta llakipar, mana uchayjunpaqna riqsimashanchikllapa. ¹⁷Adán uchakushanraykumi tukuy tyimpupaq wanunallapapaq karan. Piru ashwan Jesucristo wanushanraykumi, Tayta Dyus uchanchikmanta mana imawan pagrasha imachu, dibaldila pirdunamashanchikrayku tukuy tyimpupaq paywan pullana kawsashunllapa. ¹⁸Adán uchakushanraykumi, wanur tukuy tyimpupaq kastigakanallapapaq

karan. Piru ashwan Jesucristo allinta rurur wanushanraykumi, Tayta Dyusqa uchanchikmanta pirdunar, mana uchayjunpaqna riqsimarninchik tukuy tyimpupaqna kawsanallapapaq niran.

¹⁹Chaynulla Adán, Tayta Dyusta mana kasushanraykumi, tukuylla uchakurlla kawsaranchikllapa. Piru Jesucristo, Tayta Dyusta allita kasur wanushanraykumi, kusa allinpaq riqsimanchikllapa.

²⁰Tayta Dyus, Moisesa mantakuykunata qushanqami, mana washamana-paqchu karan. Ashwanmi intrachimana-lapaq karan tukuyi uchayjun kanchikllapa nir. Piru chaynu intrakarmapismi, uchakurlla kawsaranchikllapa. Chaynu kashallapamapismi, Tayta Dyusqa kusa allinla kar uchanchikmanta pirdunar kusa allinpaqna riqsimaranchikllapa.

²¹Chaynumi tukuylla uchakushanchik-rayku wanunallapapaqna karanchikllapa. Piru Jesucristo wanushanraykumi, Tayta Dyusqa kusala llakipakuq kar, tukuy uchanchikkunamanta pirdunamaranchikllapa. Chaymi Amitunchik Jesucristupi allita kriyishaqa tukuy tyimpupaqna paywan kawsanapaq nimaranchikllapa.

Jesucristupi kriyirnaqa ama uchakushunllapachu

6 ¹Ma, ¿allinchi kanqa kaynuta yarpunapaq: Tayta Dyusmi kusa allin kar uchanchikmanta llakipamashanchiknulla, uchakurlla kawsashapis qashan masta llakipamayashunllapa nir? ²¡Manami chaynuchu! ¡Ashwan imanutaq uk runa wanushana karqa manana uchakuyta puytinnachu, chaynumi mana uchakur kawsanapaq-nachu kanchikllapa!

³¿Manachu qamkunaqa yačhankillapa, Jesucristupi kriyir shutikurqa paywan pulla uchapaqqa wanusha yupayna kanchik nir? ⁴Chaynullami

Jesucristupi kriyir shutikuyarnaqa, paywan pulla pampakaq yupayna karanchikllapa. Shutikurna-shuyapaqami, mushuqmanta kawsamuq yupayna karanchikllapa. Chaqa imanutaq Jesucristuta, Tayta Dyusqa kusa pudirninwan kawsachimuran, chaynullami nuqanchikkunatapis uchanchikpaq wanusha yupay kashallapamapis yanapamashanchikllapa, mushuq bidapina kawsanallapapaq.

⁵Jesucristuwan pulla uchanchikpaq wanusha yupayna karqa, mana uchakur kawsanapaqnachu kanchikllapa. Chaynu paywan pulla wanushanchikmanta kawsamusha karnaqami, pay yupayna kusa allinkunata rurur kawsanapaqna kanchikllapa. ⁶Chaqa yačhashanchikllapanumi Amitunchik Jesucristo wanuran, uk kruspi klabatinllapa. Chaymi pay wanushannu, nuqanchikkunapis uchanchikpaqqa wanusha yupayna kar, chay unay mana allinkunata rurayashanchikkunataqa amana rurashunllapanachu. Chaynuqami manana uchapa sirbiqninna kar, allinkunalatana rurayta puytishunllapa. ⁷Chaqa yačhashanchikllapanu, uk runa wanushana karqami manana imatapis rurayta puytinnachu. ⁸Chaymi nuqanchikkuna, uchanchikkunapaq Amitunchik Jesucristuwan pulla wanusha yupayna karqa, allita yačhar kunfyakanchikllapa, paywan pullanami maydiyapis kawsashunllapa nir. ⁹Chaqa yačhanchikllapapis Jesucristumi wanushanmanta kawsamuran tukuy tyimpupaqna kawsanapaq nir. Chaymi chay wanuyqa manana qashanqa tarinqanachu. ¹⁰Chaqa payqami uk kutilana uchanchikkunarayku wanuran. Chaymanta wanushanmantaqa tukuy tyimpupaqna kawsamuran Taytan Dyuswan pullana kawsanallapapaq. ¹¹Chaynumiri qamkunapis uchapaqqa

wanusha yupayna yarpuyllapa. Chaynu-qami, ashwan Amitunchik Jesucristu-wan pullana kar, Tayta Dyuslapaqna kawsar allinkunalatana rurar payta sirbiyllapa.

¹²⁻¹³Chayrayku chay mana allin yarpuynikillapakunata dijar, kwirpuykillapata tanyakachir, amana ima mana allintaqa rurayllapanachu. Ashwan-ari tukuy kwirpuykillapata, yarpuynikillapamatapis Dyuspa makinman çhurayllapa, pay munashannula imatapis karanlata rurar kawsanaykillapapaq. Chaqa uchapaq-qami wanur kawsamusha yupayna kankillapa. ¹⁴Chaynu katkillapaqami, chay uchakuchishuqllapaqa, mana imanupis uchakuchishuqllapata puytinqanachu. Chaqa Tayta Dyus kusalata llakipashushanllaparaykumi, manana Moisés mantakushanta kasur kawsanaykillapapapachachu kankillapa.

Dyuspa sirbiqnin kashunllapa

¹⁵Yaçhashanchikllapanu Moisés mantakushankunaqa mana washamay-ninchikta puytiqchu. Piru kananqami Amitunchikpi kriyisha, payqa uchakushamapis llakipamanchik. ¿Chaynu katinqachu, uchakurlla kawsashunllapa? ¡Manami! ¹⁶Chaqa allitami yaçhanchikllapa, uk runa patrunki trabajaqqami chay pay nishannulla imatapis rurari. Chaynu qamkunapis Tayta Dyuslata patrunkillapata yupay kasutkillapaqami, payqa uchaykillapamanta llakipashunqallapa, allinlatana rurar kawsanaykillapapaq. Nataq dyabluta kasur, uchakurlla kawsarqami tukuy tyimpupaq Dyusmanta chiqanchakar wanunkillapa.

¹⁷Piru qamkuna, chay yaçhachishushanllapamanta tukuy shunquykillapan allita kriyirqami, manana chay uchakunapa sirbiqninnachu kankillapa. Chayraykumi, qamkunapaq kananqa

Tayta Dyusta kusata payji nini. ¹⁸Chaqa Tayta Dyus yanapar tukuy uchakunamanta chiqanchashushallapa katinmi, manana uchakur imachu pay munashannu allinlatana rurar kawsanaykillapa. ¹⁹Chaymi kaykunata willashunillapa allita intrakar amana uchakurllachu kawsanaykillapapaq. Chaqa mana chaynu yaçhachishutiylapapaqami, mana allita intrakarachu uchakurlla kawsanaykimanllapa. Chaqa imanutaq unaymaqa kusa mana allin imakunataqa dasla ruraq kankillapa, chaynullami ashwan kananqa Tayta Dyuslata kasur imatapis kusa allinlatana rurar kawsayllapa.

²⁰Chaqa unay uchakurlla kawsarqami, chay uchakunapapaq sirbiqnin kar, mana shumaq allinta kawsaytaqa puytiraykillapachu. ²¹Piru chaynu uchakutkillapapaqachu, ¿imallapaqaq sirbishuranllapa? ¡Manami! Ashwan tukuy tyimpupaq wanunaykillapapaqna karaykillapa. Chaymi kananqa chay rurashaykillapata yarpur, kusata pinqakunkillapa. ²²Piru kananqa qamkunaqa manana uchapa sirbiqninnachu kar, ashwan kananqa Tayta Dyuspa sirbiqninkunana tikrakashaykillapa. Chaqa chayqami kusala shumaq kar, yanapamanchik kusa allinlana kanallapapaq. Chaymi Tayta Dyusqa tukuy tyimpupaq kawsaytana qumashunllapa.

²³Piru uchakurlla kawsarllapaqami tukuy tyimpupaq wanushunllapa. Nataq Amitunchik Jesucristupi kriyishallapaqami, Tayta Dyusqa llakipamashunllapa dibaldila, paywan pulla tukuy tyimpupaqna kawsanallapapaq.

**Jesucristupi kriyiqkunaqami
manana ministinnachu unay
mantakuykunataqa**

7 ¹Ukniykuna, qamkunaqami allita yaçhankillapa Moisés mantakushan-kunataqa wanunakalaman kasunapaq

karan nir. Chaymi mayqanpis wanushana karqa manana kasuyta ministinnachu chaytaqa. ²Chay mantakuykunamanta ukqami kaynu nin: Uk warmi runayjun karqashi, chay runanllawan kawsanqa maydiya wanunankaman nir. Piru maydiya runan wanutingashi, chay warmiqa paylana kashanrayku ukwan kasaraytapis puytinqa. ³Chaqa chay warmipa runan kawsayatinlla, uk runawan karqa Dyusmantaqa uchakuyan. Piru chay warmipa runan wanushana katin, uk runawan kasararqami, Dyusmantaqa manana uchakuyannachu nir.

⁴Ukniykuna, yarpushunllapa: Uk runa wanushana karqami, manana kasuyta ministinnachu Moisés mantakushantaqa. Chaynullami nuqanchikkunapis, uchanchikpaq Jesucristuwan pulla wanusha yupayna karmi, washakanapaqqa mana ministinchiknachu Moisés mantakushankunataqa. Ashwanmi Jesucristo wanur kawsamushanrayku paypana kanchikllapa, Tayta Dyus munashanlata rurur kawsanallapapaq. ⁵Piru manaraq Jesucristupi kriyirqami, Moisés mantakushankunata yaçharmapis, mana kumpliya puytir uchakurlla kawsaq kanchikllapa. Chaymi chaynu uchakurlla kawsarqa tukuy tyimpupaq wanunallapapaqna karanchikllapa. ⁶Nataq Jesucristupi kanan kriyirqami, Moisés mantakushanpaqqa wanusha yupayna kanchikllapa. Chaymi chay mantakuykuna nishannuqa manana rurarchu, ashwan Jesucristupi kriyishanchikrayku, kananqa Dyuspa Santu Ispiritu yanapamanchik, mushuq kawsaypina kawsar Dyuslatana sirbinallapapaq.

**Moisés mantakushanta
yaçharmapis uchakurlla
kawsanchik**

⁷Chaynu katinqa, ¿imatataq nishun?
¿Moisés mantakushankunata mana

allin kar uchakuchimanchik nir?
¿Manami! Ashwanmi chay mantakuykunaqa intrachimanapaq karan kusa uchayjunmi kanchikllapa nir. Chaqa chay mantakuykuna mana katinqami, nuqamaqa mana yaçhanaytachu runa masiypa imankunata munapakurqami uchakuyani nirqa. ⁸Piru Moisés mantakushankunamanta ukmi, kaynu nin: Amami runa masikipa imankunata munapakur uchakunkillapachu nimasha katinmapismi, ashwan chay mantakuyqa, chaykunata munapakuy nimasha kanman yupay, ukpa imankunata munar ima uchakuray. Piru chay mantakuykuna mana katinqami, munashaynulla imata rurarmapis mana yaçhanaytachu uchakuyanimi nirqa. ⁹Chaqa unay manaraq chay mantakuykunata yaçharqami, uchakurmapis yarpuq kani, ¿kusa allinmi kani! nir. Piru chay mantakuykunata yaçharmapis, mana kwintachar masta uchakuyta munaray. Chaymi yarpuray uchakushayraykumi tukuy tyimpupaqna wanuyashaq nir. ¹⁰Chaqa Tayta Dyusqami chay mantakuykunataqa qumaranchik allita kasur washakar, paywan tukuy tyimpupaq kawsanallapapaq. Piru nuqaqami mana kasuyta puytiraychu chay mantakuykunataqa. Chaymi tukuy tyimpupaq wanunaypaqna karay. ¹¹Piru nuqaqami puntata yarpuray, tukuy mantakuykunatami kasuyta puytini washakanaypaq nir. Chaynu yarpurqami nuqalla ingañakayaray. Chaqa chay mantakuykunata mana allita kasuyta puytishayraykumi tukuy tyimpupaq wanunaypaqna karay.

¹²Chaymi nishaykillapa: Dyus nitin Moisés mantakushanqami kusa allin, kusa shumaq ima, Tayta Dyusmanta kashanrayku. Chaymi mana ima mana allintapis rurachimayninchikta puytinchu. ¹³¿Piru chaynu allin kashan-

raykuchu tukuy tyimpupaq wanunay-paqa karay? ¡Manami! Ashwanmi nuqa munashaynullata rurur uchakushaypaq tukuy tyimpupaq wanunaypaqa karay. Piru chay allin mantakuykunaqami yaĥachimaran, kusa mana allinta rurarmi uchakuyani nir. Chaqa chaynu yaĥachimatinmi kwintata qukaray, uchaykunaraykumi tukuy tyimpupaq wanuyashaq nir. Chaymi chaynuqa yaĥayanĥik, kusala mana allinnachu Tayta Dyuspaqa kanchikllapa nir.

¹⁴Allitami yaĥanchikllapa, chay mantakuykunataqami, Tayta Dyus qumashanchikllapa allinlatana ruranallapapaq nir. Piru nuqa, Jesucristupi manaraq kriyiq karmi, mana allintachu ruraq kani. Chaymi chay munashay uchapaqa sirbiqnin yupay karna, munashayllata imatapis ruraq kani. ¹⁵Piru nuqaqami mana intrakaqchu kani, imaraykumi uchakuni nirmapis. Chaqa allinkunata rurayta munarmapis, mana puytiraychu. Chaynu mana uchakunarmapis uchakuqlla kani. ¹⁶Chaymi manana uchakuyta munar kwintata qukaq kani, Tayta Dyuspa mantakuyinkunaqa kusala allin nir. Piru chaynumapis imanupiq uchakurlla kawsaq kani. ¹⁷Chaymi chaynu uchakurlla kawsarqa kwintata qukaq kani, yarpuyniypi mana allin kaq yarpuyniymi chay mana allinkunataqa rurur uchakuchimayan nir. ¹⁸Chaymi allinlata rurayta munarmapis mana puytiqchu kani. Chayraykumi yaĥaq kani kusala uchayjunmi kani nir. ¹⁹Chaqa allinta rurayta munayani chaytaqami, mana ruraqchu kani. Ashwanmi chay mana munayashayta ruraq kani. ²⁰Chaynu

mana allinta rurarmapis, manami munashaymantachu ruraq kani. Ashwanmi yarpuyniymanta chay mana allin munayniykuna, chaynutaqa rurachimaq.

²¹Chaymi allita kwintata qukaq kani, allinkunata rurayta munarmapis, ashwan mana allinkunata rurur uchakushana rikariyani nir. ²²Piru tukuy shunquypimi, kusa shumaqta yarpuchi-maq Tayta Dyuspa mantakuyinkunaqa. ²³Chaynu kusa shumaqta yarpuchimatinmapismi, uchayjun kashayrayku, ishkaq yarpuyniyjun yupay kaq kani. Chaymi chay mantakuykunata mana kasushayrayku, allinkunata rurayta mana puytitiyqa, chay uchaqa uk prisuta yupay purichimaq mana allinkunata rurachimar. ²⁴⁻²⁵Chaqa uk yarpuyniyqami, Tayta Dyus mantakushankunata kusata kasuyta munaq. Piru uk yarpuyniy-shuyapaqami uchakurlla kawsayta munaq. Chaymi kusata llakir yarpukuq kani: ¿Piraq yanapamanqa, chay mana allinkunata rurur uchakuyashaytaqa dijar, amana tukuy tyimpupaq wanunaypaqnachu? nir. ¡Amituy Jesucristumi yanapamasha! Chaymi nuqaqa Tayta Dyusta kusata payji niq kani Wamranta kaĥamutin yanapamashanrayku.

Dyuspa Santu Ispiritun munashannulla kawsanchikllapa

8 ¹Chaymi kananqa mayqanpis, Jesucristupi kriyiqkunataqa Tayta Dyus yanapar manana tukuy tyimpupaqqa kastiganqanachu. ^e ²Chaqa Jesucristo uchanchikllaparayku wanusha nir kriyishallapami, Tayta Dyuspa Santu Ispiritunqa yanapar

---

e 8.1 Wakin iskribikashakunapimi nin: “Santu Ispiritu munashannulana rurur mana paykuna munashannulla kawsakunataqami” Tayta Dyus yanapar manana tukuy tyimpupaq kastiganqanachu nir.

washamashanchikna, amana uchallapi kawsar tukuy tyimpupaq wanunallapapaq. Ashwanmi chaynuqa yanapamashanchik uk mushuq kawsaypina kawsanallapapaq. ³Chaqa unayqa kusa uchayjun kashanchikrayku, mana puytiranchikllapachu kumpliya Dyus nitin Moisés mantakushankunataqa. Chaymi mana washakaytaqa puytiranchikllapachu. Piru Tayta Dyusqami kusala llakipakuq kar, Wamran Jesucristuta kaçhamuran washamanallapapaqqa. Chaymi Jesucristuqa kay pachamanqa shamuran uk runapaq tikrakar. Piru chaynu tukuy uchayjunkunaman shamurmapismi payqa mana imalapimapis uchakurancho. Chaqa chaynu karmapis uchanchikllaparayku uk kruspi wanuran, Tayta Dyus kastigamanallapapaq karan chaymanta washamanallapapaq. ⁴Chaynuqami Jesucristuqa wanuran, chay unay mantakuy kaqkunataqa allita kumplisha yupayna kanallapapaq Tayta Dyuspaqqa. Chayna manana nuqanchik munashanchiknullata rurarchu, ashwan Santu Ispiritun yanapamashallapa allinkunalata rurarna kawsanallapapaq.

⁵Chaqa uk runa munashanllapi kawsaqqami, pay munashanlapaq yarpur kawsan. Piru mayqanpis Santu Ispiritu munashannulla kawsaqqunqami, Santu Ispiritu munashannulla yarpur kawsan. ⁶Chaqa chaynu nuqanchik munashanchiklapaq yarpurqami, tukuy tyimpupaq wanunapaqna kayashunllapa. Piru Santu Ispiritu munashanlapaq yarpuqqami, paywan pulla shumaqtana tukuy tyimpupaq kawsashunllapa. ⁷Nataq mayqanpis munashanlapaq yarpuqqunqami, Tayta Dyustaqa çhiqninllapa. Chaymi mana mantakushanlamatapis kasuyta munanllapachu. Chaynulla manami kumpliya puytinllapalamapis-

chu. ⁸Chaymi mayqanpis pay munashanllata ruraqqa, Tayta Dyuspaq allinta ruraytaqa mana puytinllapachu.

⁹Piru qamkunagami manana munashaykillapata rurarnachu kawsayankillapa. Ashwanmi Tayta Dyuspa Ispiritun qamkunapi katinmi, payta kasur munashanlata rurarna kawsayankillapa. Piru Jesucristupa Ispiritun mana qamkunawan katinqami, mana Jesucristuwanchu kankimanllapa. ¹⁰Ashwan Jesucristupa Ispiritun qamkunawan kashanraykumi tukuy tyimpupaq kawsankillapa, kwirpuykillapa uchaykillaparayku michka wanunanpaq kasha katinmapis. Chaqa Tayta Dyusmi mana uchayjunpaqna riqsishunllapa, Jesucristo qamkunapaq wanur kawsamushanrayku. ¹¹Chaqa Jesucristutami, Tayta Dyus wanushanmanta kawsachimuran. Chay paypa Ispiritun qamkunapi kawsashanraykumi, chay kwirpuykillapa uchaykillaparayku wanutinmapis, maydiyaqa qashan kawsachimunqa.

¹²Chayraykumi ukniykuna tukuy chaykunata yaçharqa, Tayta Dyuspa Ispiritun munashanllatana rurar kawsar, amana munashanchikllata rurar uchakurnaqa kawsashunllapachu.

¹³Chaqa qamkuna munashaykillapanulla kawsarqami, tukuy tyimpupaqna wanunkillapa. Piru Santu Ispiritu yanapashutinllapami, tukuy chay mana allin munayashaykillapakunataqa wanuchi yupay دچارqa, tukuy tyimpupaqna kawsankillapa. ¹⁴Chaynulla Dyuspa Ispiritun kaynu rurar kawsayllapa nimashanchiknulla ruraqqunqami, chiqap Tayta Dyuspaqa wamran-kunana kanchikllapa.

¹⁵Chaynu karmi manana, imanutaq uk sirbikuq mantaqnin payta qisçhashanrayku manchakun chay yupayqa Tayta Dyusmantaqa manchakuyta puytinchik-

nachu. Ashwanmi Santu Ispiriturayku, Tayta Dyuspa chiqap wamrankunana kar payman qimikar “*Abba*, *f* Taytaymi kanki” niyta puytinchikllapa. ¹⁶Chaqa Santu Ispiritullami shunqunchikllapapi kar intrachimanchikllapa, Tayta Dyuspaqa wamrankunanami kanchikllapa nir. ¹⁷Chaynu Tayta Dyuspa wamrankuna karnaqa, imanutaq Jesucristumaqa Tayta Dyuswana, chaynullami maydiyaqa nuqanchikunapis kashunllapa. Chayraykumi kananqa kriyishanchikrayku michka qischakar imamapis shachinakushunllapa, maydiyaqa paywan pullana kusalata aligriyashunllapa nir yaچار.

Dyus arnimashanchiktami yarayanchikllapa

¹⁸Kanankuna kay pachapi kusata qischakanchikllapa. Piru chaynu qischakarmapismi ama llakishunllapachu. Chaqa chay qischakaykunamantaqami, kusala mas shumaqta aypashunllapa Tayta Dyus arnimashanchikllapataqa. ¹⁹⁻²¹Piru kay tyimpukunapiqami Tayta Dyus kay pachapi, syilupi tukuy imata rurashankunata rikayashanchikunaqa, nuqanchikkuna uchakushanchikllaparayku, Tayta Dyusqa dijaran kusata qischakar wanunanllapapaq ima. Chaymi yarakuyanllapa, Tayta Dyus uchanchikllapamanta shumaqchar pullakumanallapakaman. Chaqa chay diyaqami, tukuy imapis shumaqchakashana kanqa. Chaymi nuqanchikkunaqa, Dyus tukuy imata rurashankunawanqa, pullana kar kusa shumaqta kawsashunllapa.

²²Chay nishanchikllapanumi, Tayta Dyus rurashankunapis tukuylla kanankaman kusalata qischakar yarakuyan, imanutaq uk warmisitamaqa

itikunanpaq qischakan chaynu. ²³Piru chaynuqami mana paykunalachu qischakayanllapa. Ashwan nuqanchikunapis Tayta Dyus rurashankunawanqa, pullana qischakayanchikllapa. Piru Tayta Dyusqami Santu Ispiritunta qumashanchik intrachimanallapapaq, tukuy arnimashanchikkunataqa kumpli-mayashunllapa nir. Chaymi kusata qischakarmapis, yarakuyanchikllapa Tayta Dyus arnimashanchikllapakunata ayanallapapaq. Chaqa chay diyapimi wanushanchikmanta kawsachimarninchikllapa, uk mushuq kwirputana qumashunllapa, chiqap wamrankunana kar, paywan pullana tukuy tyimpupaq kawsanallapapaq. ²⁴Chaqa Tayta Dyuspi allita kriyishallapalami, payqa washamasha unaq syilupi tukuy tyimpupaqna kawsanapaq kanchikllapa. Piru manaraqmi tukuy chaykunataqa rikayanchikraqchu. Chaqa chay tukuy arnimashanchikkunata aypashana karqami, mana yarpuyachuwanllapanachu Tayta Dyuswan unaq syilupi pullana kashaq nirqa. ²⁵Chayraykumi kanankaman mana shaykuq yarakuyanchikllapa, unaq syiluman rir chay manaraq rikayashanchikllapa chaykunata rikanallapakaman.

²⁶Piru nuqanchikkunaqami, chiqap-taqa mana yaچhanchikllapachu, Tayta Dyusman imanumañakuymatapis. Chaynu katinmapismi, Santu Ispirituqa nuqanchik rimar mañakuyashanchikmantaqa, kusala llakiywan mañakur intrachin Tayta Dyustaq. Chaynullami Santu Ispirituqa yanapamanchikpis qischakar yarpupakushamapis. ²⁷Piru Tayta Dyusqami tukuy imata yarpuyashanchikkunamatapis allita yaچhanllana. Chaymi Santu Ispiritu mañakutinga kusa allita intrakan. Chaqa pay

---

f 8.15 *Abba* nirqami rimayninchikpiqa munan niyta Papisituy nir.

munashannullami, Santu Ispirituqa mañakun Dyuspa allin kaqninkunapaqqa.

Manami imapis Jesucristumantaqa chiqanchamashunllapachu

²⁸Allita yačhashanchikllapanu, Tayta Dyusmi akramashanchikllapa pay munashannulla, imanu kanallapapaq-mapis nir yačharllana. Chaymi tukuy paypana kar, payta munaqkunataqami imapi rikarishallapamapis allinpaqna tikramanchikllapa. ²⁹Chaqa unaymanta-pacha manaraq nasiyashallapami, Tayta Dyusqa riqsimarninchik akramaranchikllapa imanutaq Wamran Jesucristo allinlata rurar kawsaran chaynu kanallapapaq. Chaynu kashallapami, Jesucristuqa tukuy nuqanchikkunapa kulaka ukninchikllapana. ³⁰Chaynu akramarninchikllapami, Tayta Dyusqa paypa wamran-kunana kanallapapaq nimashanchikllapa. Chaymi uchanchikllapakunamanta llakipar, manana uchayjunpaqnachu riqsimashanchikllapa. Chaynu llakipar mana uchayjunpaqna riqsimashanchikllaparaykumi, maydiyaqa Jesucristo mantakuyashanpina, kusa shumaqta kawsanallapapaq nisha.

³¹Chaynu tukuy chaykunata yačhar-naqa, ¡amana imapaqpis yarpupaku-shunllapachu! Chaqa Tayta Dyus kusa pudirninwan kuytamashaqa, manami mayqanpis paymanta chiqanchamayninchiktaqa puytinqallapachu. ³²Chaqa Tayta Dyusqami kusata munamarninchikllapa, Wamran Jesucristumatapis mana mičhamarninchikllapachu, paylla kay pachaman kačhamuran uchanchikllaparayku wanunanpaq. Chaynu Wamran Jesucristuta nuqanchikrayku kačhamusha karqa, ¿manachu Tayta Dyusqa tukuy chay arnimashanchik-kunataqa qumayashun Wamranwan

pullatana? ³³Chaynu Tayta Dyus akrashan wamrankunata mana uchayjunpaqna riqsimashallapapaq, ¿mayqantaq uchachar, qamqa uchayjun kanki nimayninchikta puytiyanqa?

³⁴Chaqa Jesucristumi wanuran, uchanchikkunamanta washamanallapapaq. Chaymantami chay wanushanmanta kawsamur, Tayta Dyuspa allilaw qichqanpi tasha nuqanchikkunapaq mañakuyan. Chaymi mana mayqanpis nimayninchikta puytinchu: “Uchayjun kashaykiraykumi qamqa kastigakanki” nirqa. ³⁵Chaqa Jesucristo kusata munamashanchikmantaqami, mana mayqanpis paymanta chiqanchamayninchikta puytinqallapachu. ¿Kaykunachu chiqanchamayninchikta puytiyanqa? ¿Chay qischakaykuna, llakiykuna, qischamaqninchikkuna, mallaq tyimpu, mudananchik mana kar, saqra imakuna, chaynulla wanuykuna ima? ¡Manami! ³⁶Chaqa chaypaqmi Dyus nitiñ iskririkashakunapiqa nin:

“Tayta Dyus, qamta kasushushayllaparaykumi,
chay čhiqnimaqkunaqa imuraspis
wanuchimananllapapaq
yarpunllapa.

Chaqa uyshata imanutaq wanuchiqaq apanllapa,
chaynumi ruramananllapa” nir.

³⁷Piru tukuy chaykunamapismi, mana binsimashunllapachu. Ashwanmi Jesucristo munar yanapamashanchikwanmi chaykunataqa binsinchikllapa.

³⁸Chaymi nuqaqa kusata kunfyakar nini: Chay wanuykuna, kawsaykuna, angelkuna, dyablukuna, chaynulla kanan, maydiyapismi mana chiqanchamayninchiktaqa puytinqallapachu Tayta Dyus kusata munamashanchikmantaqa. Chaynulla kusa puytiq mantakuqkuna, ³⁹unaq syilupi, kay pachapi kaqkuna, chaynulla tukuy imakunata Tayta Dyus

rurashankunamapismi, pay munamashanchikmantaqa mana chiqanchamay-ninchiktaqa puytinqallapachu. Chaqa pay kusata munamarninchikllapami, Amitunchik Jesucristutaqa kaçhamuran washamanallapapaq.

**Pablumi llakin Israel runakuna
mana kriyishanllaparayku**

9¹Kriyiq masiykuna, Jesucristupi kriyiq kashayraykumi, Tayta Dyuspa Santu Ispirituwan kar, mana llullakur imachu chiqapta nishaykillapa: ²Chay pwibluyllamanta Israel runa masiykuna, Jesucristupi mana kriyishanllaparaykumi shunquypi kusalata llakichiman. ³Chaymi pwibluyllamanta katinllapa paykunata kusata munashayraykuqa, puytiypaq katinmaqa Amituy Jesucristumanta ashur paykuna washakashana kananllapapaqqa lugarninllapa nuqa tukuy tyimpupaq kastigakayman. ⁴¿Piru imapaqtaq mana kriyinyanqallapapaq? Chaqa unaymanta-pachami Israel ayllulla kanillapa. Tayta Dyusmi akramaranllapa, paypa wamrankuna kanayllapapaqqa. Chaynulla unay rukuyllapakunawanpis tratukunata ruraran. Chaymi rukuyllapakunaqa Tayta Dyus paykunawan kashanrayku chay kusa shumaq llipyayninmatapis rikaranllapa. Chaynullami mantakuykunamatapis Moiestaqa qur, intrachiranpis, imanumi allita payta aduranqallapa nir. Chaynulla niranpis, paykunallamantashi uk washakuq shamuyanqa nir. ⁵Chaqa chay unay rukuyllapa Abrahampa, Isaacpa, Jacobupa ayllunkunallami kanillapa. Chay aylluypapakunamantami Tayta Dyuspa Wamran Jesucristupis nasiran. Payqami

Dyuslla kar, tukuy imatapis rikar mantan. Chayraykumi payqa tukuy tyimpupaq alabakashana kanqa. ¡Chaynumi kanqa!

**Manami Israelmanta kaqkunalachu
Dyuspa wamrankunaqa**

⁶Chaymi ama yarpushunllapachu, Dyusqa arnikushantaqa mana kumplin-chu nirqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa tukuy arnikushantaqa mana qunqarchu kumpliran. Piru chaynu Israelmanta kaqkunata Tayta Dyus kumplimatinllamapis, manami tukuyniyllapachu Tayta Dyuspa wamrankunaqa kanillapa. ⁷Chaynulla Abrahampa ayllunllamanta karmapismi, mana tukuyniyllapachu Tayta Dyuspa chiqap wamrankunaqa kanillapa. Chayraykumi Tayta Dyusqa Abrahamta nisha kayaq: “Wamrayki Isaacmanta kaq ayllunkunalami, chiqap akrashay wamraykunaqa kanqa” nir. ⁸Chaynu nirmi, Tayta Dyusqa intrachimanchikllapa, michka Abrahampa ayllunkuna karmapismi, mana tukuychu paypa wamrankunaqa kanillapa nir. Chaqa Tayta Dyusqami Abrahamta arnisha kayaq wamran Isaacraykushi aylluypakunaykunayki nir. Abrahamta ayllunkunapaq arnisha kayaq chaykunalatami Tayta Dyusqa chiqap wamrankunapaqqa riqsisha. ⁹Chaqa Tayta Dyusqami Abrahamta kaynu nir arnisha kayaq: “Uk añumanta tikrakamutiyqami, warmiki Saraqa uk wamrituyjun kanqa” nir.^g ¹⁰Manami kaykunawanchu tukukaran. Ashwanmi Tayta Dyusqa qashan ukkunatapis akraranraq. Chay akrashan chaykunaqami unay rukuyllapa Isaacmanta kaq, Rebecapa milli wamrankuna. ¹¹⁻¹³Piru kay wamritukuna

g 9.9 Kaynuqami Abrahamqa yaçharan Dyus arnishaqa Isaacmanta karan, mana Ismaelmantachu nir. Rikashun Génesis 18.10-14, 21.8-12.

manaraq nasiyar manaraq uchayjun katinmi Tayta Dyus, Rebecataqa niran:

“Chay puntata nasiq chaymi, chay ikita nasiq chayta sirbinqa” nir.

Chaynulla Tayta Dyus nitin iskribika-shankunapipismi kaynu nin:

“Esauta yanapanaymantaqami, Jacobo kusa shumaqta yarpuchi-matin akrar yanaparay” nir.

Chaynu nirqami Tayta Dyusqa intrachimanchik, runakunata paypaq kananpaq akranarqashi, allinta mana allinta rurashanmatapis mana kwintacharchu akrar yanapan, pay munashanlatana rurananllapapaq nir.

¹⁴Chaynu Tayta Dyus pay munashan-kunalata akratingami, ama nishunllapachu: “Tayta Dyusqami mana allin kar chaynu rurayan” nirqa. ¹⁵Chaqa chaypaqmi Tayta Dyusqa, Moisesata kaynu niran:

“Mayqanta llakipar yanapayta munarqami, llakipar yanapashaq” nir.

¹⁶Chaynu katinga çnuqanchik allinta rurashanchikrayku chaynulla nuqanchiklla llakipakayta munashanchikraykuchu Tayta Dyusqa llakipaman-chik? ¡Manami! Ashwanmi Tayta Dyusqa paylla munamarninchik llakipaman-chikllapa. ¹⁷Chaqa Tayta Dyus nitin iskribikashakunapimi, chay Egiptupi Faraonta niran:

“Qamtami kusa puytiq mantakuq kanaykipaq nishuray.

Piru chaynu kusa puytiq katkimapismi binsishuray.

Chaynuqami ruraray kwintata qukanaykipaq,

imanumi kusa pudirniyjun kani nir.

Chaymi chayta tukuy pachapi yaçharqa, riqsimanqallapa

imanumi kusa pudirniyjun Dyus kani” nir.

¹⁸Chaynumi yaçhanchikllapa Tayta Dyuslla munarmi runakunata llakipan, ashwan mana munarqa dijan mana intrakaqkunana tikrakananllapapaq nir.

¹⁹Piru imanupiqaçhi uknikillapallaqa nimayankillapa kanqa. “Tayta Dyusmi tukuyta ruramashanchik, paypi kriyiqkunata, chaynulla mana kriyiqkunamatapis. Chaynu katinga mana intrakaqkunapaq tikramashallapa uchakushallapaqa çimaraykutaq kastigamayashunllapaqa?” nir.

²⁰Chaynu nirqa, çpitaq qamqa kanki Taytanchik Dyusta chaynu ninaykipaqa? Ma kayta yarpuyllapa, çuk runa, allpa mankata ruratingachu, chay rurashanqa niyanqa, imapaqtaq kaynuta ruramashayki? nir. ¡Manami! Chaynulla, Tayta Dyus, allpa mankata yupay rurashusha katingachu ninkiman, çimapaqtaq kaynuta ruramashayki? nir. ¡Manami!

²¹Chaqa Taytanchik Dyus mankata ruraq yupay karmi, dirichuyjun imatapis pay munashanta ruranan-paqa. Chaymi chay napa allpallamanta rurayta puytin, kusa shumaqla purichir fyistakunalapi yanukunanpaq kusa shumaq mankakunata. Chaynulla ruraytapis puytin, waran waran yanukunanpaq ima. Chaynullami Tayta Dyusqa nuqanchikkunawanpis ruran.^h

²²Chaymi payqa tukuyta rikaqnin kashanrayku, pudirninllawan chay uchayjunkunamatapis kastigananpaq karan. Piru payqami intrachimanchik, imanumi kusa allin kar llakipakun nir. Chaynu karmi, tukuy tyimpupaq kastigakananllapapaq karan chaykunataqa llakipar, mana kastigarchu kusalata yararan. ²³Chaynu

unaymanta-pacha llakipakunanpaq nisha karmi, paykunata llakipar nuqanchikkunawanpis chaynullata ruraran kwintata qukanallapapaq Taytanchik Dyusqami kusa llakipakuq, kusa puytiq nir. Chaynuqami Tayta Dyusqa ruraran, maydiyaqa tukuyninchikllapana paywan kusala shumaq luryanpina kawsanallapapaq. ²⁴Chaqa Tayta Dyusqami akramashanchikllapa wakinta Israelmanta kaqkunata, wakinta-shuypaqa mana Israelmanta kaqkunata, paypa wamrankuna kanallapapaqqa. ²⁵Chaypaqmi Dyus nitin, Oseasqa kaynu nir iskribiran:

“Mana munashay runakunatami, kusa munashay wamraykuna kankillapa nishaq.

²⁶Chay lugarllapimi qamkunata nishurayllapa:
‘Manami nuqapa wamraykunachu kankillapa’ nir.

Piru kananqami chay lugarllapi qashan nishaykillapapis:
‘Chiqap kawsaq Dyus kashayrayku nuqapa wamraykunanami kankillapa’ nir”.

²⁷⁻²⁸Piru Israelpa ayllunkunapaq-shuypaqami, Isaiasqa kaynu niran:

“Tayta Dyusmi nishantaqa kumplir, tukuy pachapi taqkunata allita rikar yaچارq dasna kastiganqa.

Chaymi Israelpa ayllunkuna kusala achka mar manyapi aqu yupay karmapis,

Tayta Dyus paykunata rikar yačhatinqa, wakinkunalami washakanqallapa” nir.

²⁹Chaynullami Isaiasqa, unayllana Israel runakunapaqqa kaynu nisha karanpis:

“Kusa puytiq Taytanchik Dyus mana llakipamaqñinchikllapa karqami, mana wakinkunalamatapis washarchu

tukuyninchikllapata tukchimana-llapata,
imanutaq chay Sodomata, chaynulla Gomorra pwibluta
limpulla chinqachiran chaynulla” nir.

Israel runakunami wakinqa mana kriyinaranllapachu

³⁰Chaymi mana Israelmanta runakunaqa Moisés mantakushanta kasur washakaytaqa mana yarpuranlamapischu. Ashwanmi Jesucristupi kriyitinla Dyusqa llakipar mana uchayjunpaqnachu riqsiran. ³¹Nataq Israel runakuna-shuypaqa, Moisés mantakushanta kumplir washakayta kamarmapis mana puytiranllapachu.

³²Chaqa paykunaqami Jesucristupi kriyir washakaytaqa mana yarpuranllapachu. Ashwanmi Moisés mantakushanta tukuyta kumplirla washakayta yarpuranllapa. Chaynu Jesucristupi mana kriyinishanllaparaykumi, paypi trumpisar rataq yupayna karanllapa.

³³Chaymi Jesucristupaq Dyus nitin iskribikashakunapiqa, kaynu nin:
“Sión pwibluyipimi uk rumita çhurashaq.

Chay rumipimi trumpisanqallapa. Piru paypi kriyiqkunataqami kusata yanapatin, mana pinqaypiqa kidanqallapachu” nir.

Pablumi Israel masinkuna Jesucristupi kriyinaranllapata munan

10 ¹Uknuykuna, nuqaqami tukuy shunquywan kusata munani Israel kaq masiykuna washakananta. Chaymi mañakurmapis, kusata Tayta Dyusta mañani paykunata washananpaq. ²Chaqa allitami yačhani, paykunaqami kusata Tayta Dyusta sirbiyaqa munanllapa nir. Piru chaynu munarmapismi, mana

intrakanllapachu Tayta Dyus munashanta rurananllapapaqqa. ³Chaynulla manami intrakashallapachu Tayta Dyus imanu uchanchikkunamanta pirdunamanchikllapa nirqa. Ashwanmi paykunaaqqa yarpushanta karanlata rurar washakayta yarpunllapa. Chaymi Dyus nishannu Wamran Jesucristupi kriyiytaqa mana munanllapachu. ⁴Piru Jesucristuqami, Moisés mantakushankunataqa tukuyta kumplir wanuran, uchanchikkunapaq pagrakunanapaqqa. Chaymi manana chay mantakuykunataqa ministinchikllapanachu washakanallapapaqqa. Ashwanmi Jesucristupi allita kriyishala, Tayta Dyusqa mana uchayjunpaqnachu riqsir washamanchikllapa.

Dyusmi tukuyta washayta munan

⁵Piru Dyus nitinmi Moisesqa kaynu nir iskribiranpis: “Tukuy chay mantakushaykunata kasur kawsaqkunalami kusa allinqa kanqallapa” nir.

⁶Piru tukuy chay mantakuykunata mana kumpliya puytishanllaparaykumi, Tayta Dyusqa kaynu niran: “Wamray Jesucristupi kriyitinllapalami, mana uchayjunpaqnachu riqsir washashaq” nir. Chaynu Tayta Dyus nishanpaq willashutiylapapaqchi niyankillapa kanqa: ¿Mayqantaq syiluman rir Dyuspa Akrashan Cristunta kay pachaman apamuyanqa, payta rikar kriyinallapapaq? nir. ⁷Chaynulla kaynutaachi yarpuyankillapa kanqa “¿Mayqantaq chay kusa saqra uchkupi pampakashanman rir, Dyuspa Akrashan Cristunta kawsachimur nuqanchikkunaman apamuyanqa?” nir. ¡Piru manami chaynuchu! Ashwanmi Tayta Dyusqa, Wamran Jesucristutaqa wanushanmanta kawsachimushana.

⁸Mana chaynu kawsachimusha katinga ¿ima nishaq nirtaq iskribikashakunapiqa nin: “Washakanaykipaq kaq

kusa shumaq rimayqami pullayki, shimiki, chaynulla tukuy shunquykipi” nirqa? ¿Manachu intrakankillapa? Chaynuqami niyan Jesucristupaq yaçhachishuyashayllapakunapi kriyirila washakanaykillapapaq. ⁹Chaymi qamkuna, shimikillapawan “Jesucristuqami Amituy” nir, chaynulla tukuy shunquykillapawan “Tayta Dyusmi Jesucristuta wanushanmanta kawsachimushana” nir kriyirllapaqami, washakankillapa. ¹⁰Chaqa tukuy shunqunchikwan allita kriyishallapagami, Tayta Dyusqa manana uchayjunpaqnachu riqsimanchikllapa. Chaynu kriyirmi, shiminchikwanpis “Jesucristumi Amituyqa” nirlami washakanchikllapa. ¹¹Chaypaqmi Dyus nitin iskribikashakunapiqa nin:

“Paypi kriyiqkunataqami, kusata yanapatin
mana pinqaypiqa kidanqallapachu” nirqa.

¹²Chaynuqami tukuyapaq nin. Chaqa Tayta Dyusqami tukuyapa amun kar, tukuyllata chayllata rikamanchik, michka Israelmanta runakuna kashallapa, chaynulla mana Israelmanta kaq runakunamatapis. Chaymi mayqanpis payta mañakushaqa yanapamanchikllapa. ¹³Chaqa Dyus nitin iskribikashakunapimi kaynu ninpis:

“Mayqanpis Amitunchikpi kriyir shutinpi mañakuqqami, washakanqa” nir.

¹⁴⁻¹⁵Piru Tayta Dyusta manaraq riqsir, mana mañakutinga, ¿imanunari washanqa? Chaqa manaraq mayqanapis paykunata yaçhachinanllapapaqqa kaçhashachu. Chaynulla chay yaçhachikuqkuna manaraq çhayatinga, ¿imanuna yaçhayta puytingallapa

i 10.6-8 Rikashun Deuteronomio 30.12-14. j 10.13 Amitunchik nirqami, niyanchik Jesucristupaq. Rikashunpis Joel 2.32.

Jesuspaaqa? Chayna Jesupaqa mana yačharllapaqa, ¿imanunari Jesuspia kriyiyta puytinqallapa? Chaqa manaraq-ari yačhayanllapachu mayqanmi Jesusqa nirpis. Chaymi mana imanupis payman mañakuyta puytiyanqallapachu washakananllapapaqa. Tukuy chaypaqmi Tayta Dyus nitin iskribikashakunapiqa kaynu nin: “Kusa shumaqmi kanqa, Dyuspa shumaq rimayninta yačhachikuq čhamutinllapaqa. Chaqa chaynu yačhachikutinllapami, achka runakuna kusa aligrila kanqallapa” nir. ¹⁶Piru kusa shumaq washakananllapapaq karan chayta yačhachikutinllapapismi, Israelmanta kaqkunaqa tukuyqa mana kriyishachu kanillapa. Chaypaqmi Isaias kaynu nir iskribiran: “Tayta Dyus, qampaq yačhachikutiyqa, manami tukuychu kriyimashallapa” nir. ¹⁷Piru Dyuspa shumaq rimayninta yačhachikutinllapami uyakunchikllapa. Chaynu uyakurmi Jesucristupia kriyinchikllapa.

¹⁸Mabir tapushaykillapa: ¿Manachu Israelmanta kaqkunaqa tukuy uyakurayllapa chay shumaqta washakanayllapapaq yačhachikutinllapaqa? Tukuymi uyakurayllapa. Chaymi Dyus nitin iskribikashakunapiqa chaypaq kaynu nin:

“Tayta Dyus unaq syilupi rurashan-kunami,
maylawpi kaq runakunatapis uk
rimaq yupay qampaq intrachin”
nir.

¹⁹Ma, qashan tapushaykillapa: ¿Chaynu yačhachikutinllapamapischu, Israelmanta kaqkuna kwintata qukanayllapapaq karan chaykunaqa, mana kwintata qukarayllapa? ¿Kwintatami qukarayllapa! Chaypaqmi Moisespis Dyus nitin iskribishanpiqa kaynu niran:

“Israel runakunami piñakunqa,
mana Israelmanta kaqkunata
munar akrrar washashayrayku.

Chaqa chay mana intrakaq runakunata munatiy rikamarllapami, Israelmanta kaqkunaqa piñakunqallapa” nir.

²⁰Chaynullami Dyus nitin Isaiaspis mana manchakurchu, kaynu nir iskribiran:

“Mana maskamaq runakunami tarimaranllapa.

Nuqapaq mana tapukuq runakunatami dijasha kani riqsimananllapapaq” nir.

²¹Piru Israel runakunapaq-shuyapaqa, Dyus nitinmi Isaiasqa kaynuta iskribiran:

“Chay runakunata mana shaykuq qayatiy mapismi,
paykunaqa mana intrakaqkuna
kar, mana uyamayta munaran-
llapachu” nir.

Wakin Israel runakuna Dyuspi kriyishallapa

11 ¹Ma tapushaykillapa: ¿Tayta Dyusqachu Israel runakunawan mana imatapis yačhayta munaninachu nirqa, tukuy tyimpupaqna ashusha kanqa paykunamantaqa? ¿Manami! Chaqa imanutaq nuqamaqa unay rukuy Abrahampa ayllun, Benjaminpa ayllunllamanta kar, Israel runalla katiy mapis, Tayta Dyusqa mana nuqamantaqa ashushachu. ²Chaqa Tayta Dyusqami, unaymanta-pacha Israelmanta kaq runakunataqa akrrar paypa wamrankunana kananpaq niran. Chaynu katinmi, Tayta Dyusqa paykunataqa akrashana kar, mana paykunataqa dijashachu. Nishaykillapapis: Uk kutimi Eliasqa, Israel kaqkunamanta kriyiqqa paylana kanqa nir yarpur, kaynu niran:

³“Tayta Dyusniy, kay pwiblu masiykunami rimaqnikikunata wanuchishallapa.

Chaynulla altarnikikunatapismi ratachishallapa ima.

Nuqalatami kawsaqtaqa dijamashallapa.

Piru kusatami wanuchimayta munanllapa” nir.

⁴Chaynu Elías nitinmi, Tayta Dyusqa dibaldila llakipakuq kashanrayku, kaynu niran:

“Manami qamlachu nuqapi kriyiqqa kanki.

Ashwanmi akrashana kani syiti mil (7,000) Israel runakunata, nuqalatana kasumananllapapaq.

Chaynulla chay akrashaykunaqami mana qunqurir adurashallapalamapischu,

chay Baal shutiq amituy niyashanllapamatapis” nir.

⁵Chaynullami Eliaspata tyimpunpi yupay kananpis Israel runa masiykunamanta wakinqa Tayta Dyuspi kriyishanllaparaykumi payqa dibaldila llakipar akrashana paypa wamrankunana kananllapapaq. ⁶Chaynu dibaldila llakipashanraykumi, kananqa washakashallapana. Piru chaynuqami akrarqa washasha Tayta Dyusqa kusala chiqap llakipakuq kashanrayku, manami paykuna imakunata kusa allinta rurashanllaparaykuchu washakashallapa. Chaqa allinta rurashanllaparayku washakashallapa katinqa, Tayta Dyus dibaldila llakipakushanqa manana imapaqqis sirbiyanmannachu.

⁷Tukuy chaykunata yaچارqa, ¿imatataq intrakanchikllapa? Chaqa pwibluymanta achka runakunami Jesuspiman kriyirmapis washakayashaqllapa nir yarpuranllapa. Chaymi mana washakaytaqa puytiranllapachu. Piru wakin Israelmanta kaqkunataqami Taytanchik Dyus akramaranllapa, Jesucristupi kriyir washakanayllapapaq. Piru paykuna munashanta ruraqkunataqami, Tayta Dyusqa dijaran, kusa mas

mana intrakaqkuna tikrakananllapapaq. ⁸Chaymi Dyus nitin iskribikashakunapiqa nin:

“Tayta Dyusmi paykunataqa dijaran, pay nishanta ama intrakananllapapaq.

Chaynu dijatinmi, nawiyjun karmapis, syigu yupayna kidaranllapa.

Rinriyjun karmapismi, upa yupayna kidaranllapa.

Chaymi chay munashanta ruraqkunaqa kanankaman chaynu kidashallapa” nir.

⁹Chaymi Davidpis niran:

“Chay munashanta rurar tantanakur mikur kusala allinmi kanchikllapa nir yarpuyashanllapamapismi,

imanutaq uk runata pata ñitin chaynu tikrar kastigay Tayta Dyus.

¹⁰Chaymi qamta mana kriyishur munashanta ruraqkunapapaq, nawinmapis syigu yupayna kidanqa.

Chaynulla waqtanllapamapis limpu kurpalla tikrakanqa.

Chaynumi tukuy tyimpu qischaqanqallapa” nir.

Dyusqami mana Israel runakunatapis washanqa

¹¹Qashan tapushaykillapa: ¿Israel runakunaqachu, Dyuspi mana kriyinarqa tukuy tyimpupaqna ashushallapa? ¿Manami! Chaqa paykuna Jesucristupi mana kriyiyta munatinllapamapis, ashwan Tayta Dyusqa yanapasha mana Israel runakunata, Jesucristupi kriyir washakananllapapaq. Chaymi chay Israel runakunaqa inbidyakar piñakunqallapa mana Israelmanta kaqkuna yanapakashanrayku. Chaynu

inbidyakarmi, imanupiqá qashan animakunmanllapa, Jesucristupi kriyir washakananllapapaqqa. ¹²Chaymi, Israel runakuna Jesucristupi mana kriyitinllapaqa, Tayta Dyusqa mana Israel kaqkunata kusata yanapar washasha. Piru Israel runakuna Jesucristupi kriyitinllapaqami, Tayta Dyusqa tukuyta ashwan masta yanapar washanqa.

¹³Piru wakinnikikunaqami mana Israelmantachu kankillapa. Chayraykumi nishaykillapa: Tayta Dyusqami kaçhamasha qamkuna mana Israelmanta kaqkunapa yaçhachishuqnikillapa kanaypaq. Chaymi kusata aligriyar, puytishaykaman kusa allita yaçhachishuyllapata munayani.

¹⁴Chaynu yaçhachishutiyllapa kriyitkillapami, chay pwiblumanta Israel kaq masiykunapis rikashurllapaqa, Jesucristupi kriyir washakanmanllapa. ¹⁵Chaqa Israelmanta kaq masiykunaqami Jesucristupi mana kriyinanashanrayku, Tayta Dyuswanqa mana shumaqta kawsaytaqa puytiranllapachu. Chaymi ashwan qamkuna mana Israelmanta kaqkunata Tayta Dyusqa llakipashuranllapa paypa wamrankunapaqna riqsikanaykillapapaq. Piru kanan pwibluymanta Israel masiykuna, Jesucristupi kriyitinllapaqami tukuypaq kusala shumaq kanman. Chaynuqami Israelmanta masiykunaqa wanushanmanta kawsamusha yupayna kanmanllapa. ¹⁶Israelmanta unay rukunchikllapakuna Tayta Dyuspi kriyirqami, Dyuspaqa wamrankuna karanllapa. Chaynulla kananpis Israelmanta kaq masiykuna Jesucristupi kriyirpismi, Tayta Dyuspaqa wamrankunalla.

Yarpushunllapa kay ishkay kumparasyunpaq: Dyuspaq tanta nishankunamanta chay punta kaq kusa shumaq katinga, chay wakin tantakunapis kusa shumaq kanqa. Chaynulla uk qirupa çhupan, Dyuspaq kusa shumaq kasha katingami, chay rikrankunapis shumaq kanqa Dyuspaqqa.

¹⁷Chay wakin Israelmanta kaq masiykuna tarpuy ulibu qirupa rikran yupay katinmapismi, mana paypi kriyishanrayku Tayta Dyusqa pitor itakuran. Chaymi ashwan qamkuna mana Israelmanta kaqkuna, mana tarpuy ulibumanta kar, munti ulibu qirukunapa rikran yupay katkillapamapismi, Jesucristupi kriyishaykillaparayku, Tayta Dyusqa chay tarpukasha ulibupa rikranman tullmashushallapa. Chaymi qamkuna mana Israelmanta karmapis, chay tarpuy ulibu qirupa chiqap rikrankunapaqna tikrakashaykillapa.

¹⁸Piru chaynu chay tarpuy ulibupa rikranpi tullmakashana karqami, ama yarpunkillapachu kusala allinna kani nirqa. Chaqa qamkunaqami yanqa rikranpi tullmakashala kankillapa. Ma yarpushunllapa, uk qiruqami shan çhupanrayku, mana rikranraykuchu. Chaymi qamkuna mana Israelmanta kaqkunataqa uk qirupa çhupan shachishutinllapa allinqa kankillapa. Manami qamkunaraykuchu paykunaqa shar allinqa.^k

¹⁹Chaynu nitiyqaçhi yarpuyankillapa kanqa: “Chiqaptami chaynu. Piru Tayta Dyusmi, Israel runakunata itakur, nuqakunata washamaranllapa” nir.

²⁰Piru Israel masiykunataqami mana yanqallachu itakuran. Ashwanmi Tayta

---

k 11.18 Ukpa çhupan nishaq nirqami intrachimanchik, imanumi unaymanta-pacha Tayta Dyusqa Abrahamta arniran paymanta kaq ayllunkunatashi, tukuy Israelmanta kaqkunataqa washayanqa nir.

Dyusqa itakuran Jesucristupi mana kriyinishanrayku. Piru qamkunataqami Tayta Dyusqa washashushallapa, Jesucristupi kriyishaykillaparaykula. Chayraykumi ama yarpuyllapachu Israel runakunamantaqami kusa mas allinna kanchikllapa nirqa. Ashwanmi ama kusa kani nirchu Tayta Dyuslata manchar, allin kaqlata rurar kawsayllapa. ²¹Chaqa chaynu kusa allinna kani nir alabakatkillapaqami, imanutaq Israel runakuna tarpuy ulibupa rikran katinmapis, Jesucristupi mana kriyishanrayku Tayta Dyusqa mana llakiparchu itakuran, chaynullami qamkunatapis mana llakiparchu itakushunmanllapa.

²²Piru jallita yarpuyllapa! Tayta Dyusqami kusa allinna tukuywan. Piru chay uchakuqkunataqami allita rikar kastigan. Chaymi imanutaq Jesucristupi mana kriyinaqkunataqa itakuran. Chaynu itakurmi, qamkunata chay uchaykillapamanta dibaldila pirdunashurllapa, chay tarpuy ulibupa rikranman tullmashushallapa. Chayraykumi Tayta Dyus dibaldila washashushanllapapi yarpur pay munashanlata rurar kawsankillapa. Mana chaynu ruratkillapaqami chay tullmashushanllapamanta itakushunqallapa.

²³Piru Israelmanta kaq masiykuna Jesucristupi kriyitinllapaqami, Tayta Dyusqa qashan paykunataqa tullmanqa chay pitishanllaman. Chaqa Tayta Dyusqami kusala pudirniyun chaynu qashan tullmar wamrankunapaqna riqsinapaqqa. ²⁴Chaynu tarpuy ulibupa rikrankuna kashanllaparayku, mas das tullmar wamrankunapaqna riqsiyanqa. Chaymi qamkuna, Jesucristupi kriyitki-llapa, munti ulibupa yupay katkillapamapis, tarpuy ulibupa rikranman

tullmashuqllapa yupay washashushallapa. Chaymi ashwan mas das washayta puytin Israelmanta kaq masiykuna, Jesucristupi kriyitinllapamaqa. Chaqa paykunaqami chay tarpuy ulibupa chiqap rikrankuna.

Dyusmi Israel runakunata munar washanayan

²⁵Ukniykuna, Tayta Dyus yarpuyashankunataqami, mana allinchi aykala yaçhanapaqqa. Chaymi kananqa qamkuna mana Israelmanta kaqkunapis, tukuy chaykunata yaçhanaykillapata munani. Piru amami ninkillapachu: “Tayta Dyus, Israel runakunata mana intrakaqkuna kananpaq dijarqami, nuqanchikkunatana masta munamanchikllapa” nirqa. Chaqa Israelmanta kaqkunaqami chaynu mana intrakaqkunapaqqa tikrakasha, qamkuna chay mana Israelmanta kaqkuna, Jesuspi kriyinyakillapakalaman. ²⁶Chayna Jesucristupi kriyinyakillapapaq karan chaykuna kriyitkillapanaqami, Tayta Dyusqa tukuy Israel runakunatapis washanqa. Chaypaqmi Dyus nitin iskribikashakunapiqa kaynu nin:

“Sión^l pwiblumantami uk washakuq shamunqa,

Jacobupa ayllunkunata uchan-
kunamanta llakipapanpaq.

²⁷Chaynumi kumplishaq
chay paykunata uchanllapamanta
maydiyaqa washayashaq nir
uk tratuta rurashaytaqa”.

²⁸Piru kananqami Israelmanta kaq masiykunaqa, Jesucristupi kriyir washakaytaqa mana munanllapachu. Chaymi Tayta Dyuspaqa kuntran tikrakashallapa. Chaynu tukutinllapaqami ashwan qamkuna mana Israelmanta kaqkunapaq kusala allin

kasha. Chaqa Tayta Dyusqami qamkunatana llakipashunllapa mana uchayjunpaq riqsishushallapa. Piru chaynu katinmapis, Israel runakunataqa Tayta Dyusqa munayanraq, chay unay rukuyllapakunata akrashanrayku.

²⁹Chaqa chay unay rukuyllapakunata akrarmi, arniran paymanta kaq ayllunkunata yanapananpaq. Chayraykumi Tayta Dyusqa, Israel runakunataqa mana qunqarchu tukuyta kumplinqa.

³⁰Piru Israelmanta kaq masiykuna Tayta Dyusta mana kasutinllapami, payqa qamkuna mana Israelmanta kaqkunata llakipar yanapashuyanllapa. Piru unay tyimpuqami qamkunapis mana kasuraykillapachu Tayta Dyustaqa. ³¹Chaynullami kanan, Israelmanta kaq masiykunapis Tayta Dyustaqa mana kasushallapachu. Nataq Jesucristupi kriyitinllapaqami, Tayta Dyusqa llakipar yanapanqa, qamkunata yanapashuyanllapa chaynulla. ³²Piru tukuykami unayqa Tayta Dyusta mana kasuranchikllapachu. Chaymi uchanchikllaparayku Tayta Dyusqa uchapa makinpi wataq yupay dijamaranchikllapa. Chaynuqami Tayta Dyusqa dijamaranchikllapa, maydiyaqa tukuyлата chayllatana llakipar yanapanallapapaq nir.

¡Dyusninchiktami alabashunllapa!

³³ ¡Tukuy shunqunchikwan Taytanchik Dyusta alabashunllapa!
Payqa kusala allin,
kusala yaçhaynijun,
tukuy imata intrakan nir.
Chaynulla alabashunllapapis
pay yarpushantaqa mana mayqanpis intrakayta puytinchikllapachu nir,
chaynulla imanutaq
imanula kashallapamapis

payqa kusalata llakipar washamanchikllapa nir alabashunllapa.

³⁴ Chaqa manami mayqanpis pay yarpuyashantaqa yaçhayta puytinchikllapachu.
Chaymi mayqanpis mana paytaqa imatapis kaynu kaynu ruray nir
yaçhachiyta puytinchikllapachu.

³⁵ Chaynulla manami nuqanchik-kunaqa
payta imalatapis qushanchikllapachu,
chay qushushaymanta imallataqa qumay ninallapapaqqa.

³⁶ Chaqa Taytanchik Dyusraykumi imapis kan.

Chaymi tukuy ima kaqpis
Dyusninchikllapaq.
¡Chaynu katinmi
tukuyta paylata alabashunllapa
tukuy tyimpupaq!

Chaynumi kanqa.

Jesucristupi kriyirnaqami Dyus munashanlata rurashun

12 ¹Ukniykuna, chaynu Tayta Dyus munar llakipamashanchikllaparayku, kusata rugashunillapa tukuy shunquykillapawan paypi allita kriyinykillapapaq. Chaynu karqami, ufrindapaq lugarnin uk kusa allin kawsaq ufrindita yupayna qimikayllapa Tayta Dyusmanqa. Chaynuqami, kusa chiqapta aligriyachir paylata adurayan-killapa. ²Chayraykumi kay pachapi runakuna mana allinkunata rurur kawsanllapa chaykunataqa, amana rurarnachu kawsankillapa. Chaynu karnaqami chay unay kaq yarpuniki-llapamatapis dijarna, mushuq yarpuy-nijjunna kayllapa. Chaymi chaynu kawsarllapaqa, Tayta Dyus munashanlata rurayani nir yaçhankillapa. Chaqa

payqami munan allinlata rurar payta aligriyachir, kusala shumaq kawsanallapata.

³Tayta Dyusmi kusa allin kar, nuqata akramar kaçhamasha, paypaq yaçhachishunayllapapaq. Chaymi tukuy qamkunata nishunillapa: Amami yarpuyllapachu ukkunamantaqami kusa allin kani, nirqa. Ashwanmi chaynu yarpunaykillapamantaqa Amituy Jesucristupi kriyishayraykumi imanú kanayllapapaqpis Tayta Dyus yanapamashallapa nir yarpuyllapa. ⁴Chaqa imanutaq kwirpunchikmaqa ukla karmapis kusala achka partiyjun. Piru chaynu achka karmapismi kwirpunchikpiqa mayqanninpi mana chayllata ruraytaqa puytinchu. ⁵Chaynumi nuqanchikkunapis Jesucristupi kriyirqa, michka achka karmapis, uk kwirpulana kanchikllapa. Chaynuqami, tukuy imapipis yanapanakur, shumaqta kawsanapaqna kanchikllapa.

⁶Tayta Dyusqami pay munashanullapudimirinwan yanapamanchikllapa ukta ukmanta, ukta-shuyapaqa ukmanta imana rurannallapapaq. Chaymi paypaq rimanapaq nimashallapaqa, kriyishanchiknu karanlata rimashunllapa. ⁷Mayqanninchikllapata Tayta Dyus wakinkunata sirbinallapapaq nimashallapaqa, aligrila sirbishunllapa. Chaynulla ukkunata yaçhachinapaq nimashallapaqa, yaçhachikushunllapana. ⁸Ukkunata animachinapaq Tayta Dyus nimashallapaqa, animachishunllapa. Chaynulla ukkunata ima ministishanpi yanapanapaq nimashallapaqa, tukuy imapipis yanapashunllapa. Mayqanninchikllapata wakinkunata rikanapaq nimashallapaqa, chaylapi yarpur rikashunllapa. Ukninchikkunata llakipanapaq nimashallapaqa, kusa aligrila llakipashunllapa.

Kriyiqkunaqami shumaqtana kawsashunllapa

⁹Uknikillapa uknikillapa tukuy shunquykillapawan llakinakuyllapa.

Chaynulla chay mana allin kaqtapis dijar, chay allin kaqlatana rurar kawsayllapa. ¹⁰Jesucristupi kriyishaykillaparayku, uk ayllula yupay uknikillapa uknikillapa kusata llakinakuyllapa. Chaynulla ama kusa kani nirchu, qammanta uknikillapataqa masta rispitar, tukuylla chaynu kayllapa. ¹¹Amami qillakuna karchu, Amitunchik Jesucristupaq ima ruraykuna katinpis, tukuy shunquykillapawan aligrila rurar sirbiyllapa. ¹²Chaymi, Dyus syiluman rinaykipaq arnishushanpi yarpur, aligrila kawsayllapa. Chaynu karqami michka qischakarpis, ama disanimakurchu shachinakunkillapa. Chaynulla amami qunqarchu Tayta Dyusman mañakunkillapa. ¹³Jesucristupi kriyiq masinchikkunapa iman faltatinpis yanapayllapa. Chaynulla mayqan wasikiman watukushuq çhamutinpi, shumaqta samachiyllapa.

¹⁴Mayqan mana allinta rurashunllapapaq ikikillapapi puritinllapamapis, Tayta Dyusman mañakuyllapa, paykunata bindisir yanapanapaq. Piru amami mañakunkillapachu kastigananapaqqa. ¹⁵Chaynulla ukkuna aligriyatillapaqa, pullan aligriyayllapa. Ukkuna llakir waqatinllapapis, paykunawan waqayllapa. ¹⁶Chaymi uknikillapa uknikillapa uk yarpuylla kar, kusa shumaqta kawsayllapa. Amami kusa kani nir imachu, chay mana imayjun, chaynulla mana yaçhaq chaykunawanmapis, chaylla yupayna kawsayllapa.

¹⁷Mayqan ima mana allinta rurashutinllapapis, amami paykunata mana allinta rurayta yarpunkillapachu. Ashwanmi tukuyta naypanpi kusala allin kaqkunlata rurayta kamayllapa. ¹⁸Chaymi imanullapis tukuywan shumaqta kawsayllapa. ¹⁹Uknikuna, mayqan ima mana allinta rurashutinllapaqa, amami qamkunalla rikar

yaĉhar imanachiytapis yarpunkillapachu. Ashwanmi dijayllapa Tayta Dyus paykunata rikar yaĉhanqa. Chaqa Dyus nitin iskribikashakunapimi kaynu nin:

“Nuqami chay mana allinta rurur uchakuqkunataqa allita rikar yaĉhar kastigashaq”.
Chaynumi nin Amitunchikqa.

²⁰Chaynullami ninpis:

“Chay mana allinta rurashunaqkuna mallaqnatinpis, qaray.

Chaynulla yakunatinllapapis, upyachiylapa.

Chaynu chay mana allinkunata rurashuqkunawan ruratkillapaqami,

paykunaqa pinqakutin qaqlanllapamapis kusa chupika intirupaq tikrakanqa” nir.

²¹Piru amami dijankichu, chay mana allin kaqkuna binsishunanpaqqa. Ashwanmi allinkunalata rurur, mana allin kaqtaqa binsinkillapa.

Mantakuqninchikkunatami allita kasushunllapa

13 ¹Kay pachapi kaq tukuy mantakuqninchikkunata allita kasushunllapa. Chaqa Tayta Dyusmi tukuy paykunataqa ĉhurasha kay pachapi mantakunanllapapaqqa. Manami uk mantakuqqa payllamantachu mantakuyan. Ashwanmi Taytanchik Dyus chaynu nisha katin mantakuyan.

²Chaymi mayqanpis chay mantakuqkunata mana kasur, kuntran tikrarakllapaqa Tayta Dyusta mana kasuyanllapachu. Chaymi chaynu tukuyqa saqrata kastigakanqa. ³Chaqa chay mantakuqkunataqami Tayta Dyusqa ĉhurasha, mana allin ruraqkunata kastigatin, manchakur ama mana allinkunata rurananllapapaq. Chayrayku qamkuna allinlatana ruraqkunaqa, amana manchakuyllapachu chay

mantakuqkunaqa nuqakunatapis kastigamanqallapa nirqa. Chaymi mantakuqkuna kastigashunanllapata mana munarqa allinlata rurur kawsayllapa. Chaynuqami kusala allin runa nir alabashunqallapa. ⁴Chaqa chay mantakuqkunaqami chaynu tukuyta allita rikarqa qamkunapaq byinnikillapapaq rurayan, Tayta Dyus munashannulla. Chay-ari qamkuna ima mana allinta rurasha karqa, chay mantakuqkunataqa manchayllapa. Chaqa manami yanqallachu paykunaqa Tayta Dyusta sirbiq yupay mantakuyanllapa. Chayraykumi mana allinta ruraqkunataqa, dirichuyjun kastigananpaqqa. ⁵Piru chay mantakuqkunataqami, ama kastigakayta mancharlachu kasushunllapa. Ashwanmi chaynu kasunapaq allin nir yarpur kasushunllapa.

⁶Chaymi chaynu allita rikamashanchikllaparayku, chay impwistuta pagrakunapaq kaqmatapis pagrakushunllapa. Chaqa paykunaqami pwiblunchikkunata allita rikar, Tayta Dyus munashanta rurayanllapa. ⁷Chayraykumi imata paykunata pagranapaq kaqtaqa pagrashunllapa. Chaymi impwistukunata pagrakunapaq kaqtapis pagrakushunllapa. Chaynulla tukuy rispitanapaq kaqmatapis rispitar kasushunllapa.

Tukuywan shumaqta kawsashunllapa

⁸Amami mayqanta pitilamatapis dibinkillapachu. Ashwanmi uknikillapa uknikillapa dibinakuq yupay imuraspis kusalata llakinakunkillapa. Chaynu rururqami, Dyus nitin Moisés mantakushankunataqa tukuyta kumpliyanikillapana. ⁹Chaqa chaypiqami nin: “Warmiyjun manaqa runayjun kaqkunaqa, ukkunawanqa ama

punuyllapachu. Ama wanuchikuyllapachu; ama suwakuyllapachu; ama uknikipaq llullakur rimayllapachu. Chaynulla ama ukkunapa imanta munapakuyllapachu” nir. Piru “Llakiy runa masikikunapaq, imanutaq qampa kwirpuykillapaq llakinki chaynulla” nishanlata rurarnaqami Dyus tukuy chay mantakushankunataqa kumpliyan-killapana. ¹⁰Chaqa uk runa ukninpaq chiqapta llakirqami, mana ima mana allintapis ruranchu. Chaymi ukninkunata llakipar allinta rurar imanaqa Dyus tukuy mantakushankunataqa allitana kumplinllapa.

¹¹Chaynu uknikillapakunapaq llakir imaqa, allita kwintata qukankillapa: Jesucristo shamunan diyaqami shipchamuyanna nir. Chaqa paypi chayraq kriyishaqami, kusa mas achka tyimpuraq karan shamunanpaqqa. Piru kananqami mana achka tyimpunachu kidan. Chayraykumi ama qillakurnachu Tayta Dyustaqa sirbiyllapa. Chaqa qillakur Dyusta mana sirbirqami, punuq yupay kayankillapa. Chaynu kashaykillapamanta kananqa rikêhakuq yupay kwintata qukayllapa: Imanumi kawsayani nir. ¹²Chaqa chay uchayjunkuna kawsayashan tyimpuqami tutaparaqlla yupay karmapis, achkillapaqna tikrakayan. Chaqa Jesucristo shamunan diyaqami shipchamuyanna. Chayraykumi, tutaparaqpi yupay mana allinkunata rurayashanchikkunataqa dijarna, ashwan achkila yupayna Tayta Dyus munashanlata rurar kawsashunllapa. Chaynuqami,

chay tutaparaqpi mana allin ruraykunataqa binsishunllapa. ¹³Chaynu achkiralapina kawsarqami, amana chay fyistakunapi sunsunulla tukunllapa chaykunaman rishunllapachu. Amami maçhashunllapachu. Tantyakar ama munashanchiklata rurashunllapachu. Amami runa kar, manaqa warmi karmapis ukwan ukwan punushunllapachu. Amami anyanakushunllapachu. Chaynulla amami inbidyanakushunllapachu. ¹⁴Chaymi manana kwirpunchik munashannullata rurarnachu kawsashunllapa. Ashwanmi Amitunchik Jesucristo imanu kanatataq munayan, chaynulami kawsashunllapa.

Amami kriyiqpuraqa ukmanta rikanakushunllapachu

14 ¹Wakin kriyiq masinchikkunagami Amitunchik Jesucristupaqa yaçhachishanllapataqa manaraq allita intrakanllapachu. Piru chaynu katinllapamapismi ama kaynu ninkillapachu: “Qamqa manaraqmi allitaqa intrakankichu” nirqa. Ashwanmi shumaqta samachir pulla paykunawan kayllapa.

²Chaqa wakin kriyiqkunaqami ninllapa: Tukuy mikuykunatashi mikuyta puytinllapa nir. Piru chay manaraq allita intrakaqkunaqami ninllapa: Chay tarpukushankunalatashi mikur, mana aychakunamataqa mikuyta puytinllapachu nir. ³Chayraykumi qamkuna tukuy mikuykunata mikuqkunaqa, ama ukmanta rikankillapachu aychata mana mikuqkunaqata.

---

m 14.2 Chay tyimpukunapimi animalta wanuchir chay dyusnin nishanllapakunaman çhuraqllapa. Piru aychataqami wakinta chay fyistapi mikuqllapa, wakinta-shuypaqa rantikuqllapa. Chaymi Israelmanta wakin kriyiqkunaqa mana mikunaqchu. Chaqa niqllapami, chay aychata mikuqquashi uchakuyanllapa nir. Piru wakin mana Israelmanta kaq kriyiqkunaqami, mikuranllapa. Chaqa paykunaqami kwintata qukaran, chay aychata mikurqami, mana uchakuyanllapachu nir.

Chaynulla qamkuna aychata mana mikuqkunapis, amami ukmantaqa rikankillapachu chay tukuy mikuyta mikuqkunataqa. Chaqa Tayta Dyusqami chayllata rikan wamrankuna nir.

⁴Chaynu Taytanchik Dyus tukuyta shumaqta rikatinga, ¿pitaq kanki Dyuspa sirbiqninta mana allinta rikanaykipaqa? Chaqa Tayta Dyuslami rikar yaçhayta puytin, sirbiqninkunataqa, allinta rurasha katin, chaynulla mana allinta rurasha katinmapis. Piru, chay tukuy mikuyta mikuqkunata, chaynulla chay aychata mana mikuqkunamatapismi, Tayta Dyusqa pudirninwan allinpaq tikrar, wamranpaqna riqsinqa.

⁵Chaynullami wakin kriyiq masinchikkunapis ninllapa: Tukuy diyakunamantami uk diyala kusa mas shumaq, Tayta Dyusta aduranallapapaqqa nir. Piru ukkunaqami kriyinnllapa, tukuy diyakunashi chaylla Tayta Dyusta aduranallapapaqqa nir. Chaymi ima diyapipis Dyusninchikta aduranarqa, adurashunllapa. Chayqami nuqanchikkunapina kanqa. ⁶Chaqa tukuy diyamanta uk diyalapi, Tayta Dyusta adurananpaq nirmapismi ruranqa. Chaynulla tukuy diyami Tayta Dyusta adurananllapapaq nirmapis rurayta puytinga. Chay tukuy mikuyta mikuqkunapismi mikunqa. Chaynulla aychata mana mikuqkunapis ama mikunqachu. Chaqa, mayqanninllapapismi Tayta Dyusta payji ninanllapapaq tukuy chaykunataqa rurayanllapa.

⁷Yaçhashanchikllapanu kawsarnapis manami nuqanchikkuna munashanchiknullachu kawsayanchikllapa. Chaynulla wanurpis, manami nuqanchikkuna munashanchiknullachu wanuyanchikllapa. ⁸Chaymi kawsayarqa Amitunchikta sirbinapaq kawsayanchikllapa. Chaynulla wanurmapis, payllapaq wanuyanchikllapa.

Chayraykumi kawsayar, manaqa wanurmapis, Amitunchikllapaq kanchikllapa.

⁹Chayraykumi wanushakuna, kawsaqkunamapis paypalla kanallapapaqqa, Amitunchik Jesucristuqa wanur kawsamuran. Chaymi tukuyta payllapaq kanchikllapa.

¹⁰Chaynu katinga, ¿imapaqtaq kriyiq masikikunataqa mana allinta rikankillapa? Chaynulla ¿imaraykutaq kriyiq masikikunataqa ukmanta rikankillapa? ¿Manaqachu qamkunalla rikar yaçhanakunaykillapapaq kankillapa? ¿Manami! Ashwanmi uk diya kayanqa tukuy nuqanchikkuna Tayta Dyuspa naypanman qimikashallapa rikar yaçhamanallapapaqqa. ¹¹Chaypaqmi Dyus nitin iskribikashakunapiqa kaynu nin:

“Nuqallapaq jurarmi nishunillapa:

“Tukuy riqsimarllapami, naypaypi qunqurir

chiqap Dyus kanki nir alabamanqallapa’ ninmi Amitunchikqa”.

¹²Chaynu Dyus nishannumi allita yaçhanchikllapa, uk diyami Tayta Dyuspa naypanman qimikar imata rurashanchikllapatapis willashallapa, rikar yaçhamanallapapaq kanqa nir.

Kriyiq masinchikkunata ama disanimachishunllapachu

¹³Tukuy chaykunata yaçharnaqa, amana ukninchikllapa ukninchikllapaqqa ukmanta rikanakumachu kawsashunllapa. Ashwanmi allita yarpushunllapa: Chaynu ukniykunawan ukmanta ukmanta rikanakutiylapapaqa, imanupiqqa chay kriyishanmanta disanimakur uchakanman nir. ¹⁴Nuqa Pablumi, Amitunchik Jesucristupi allita kriyiq kar, yaçhani tukuy mikuykunata mikurqami mana uchakuyanchikchu nir. Piru wakin kriyiq masinchikkunaqa mana chaynutachu yarpunllapa. Ashwanmi chaynu mikurqashi, uchakuyanchik ninllapa. Chaynuta yarpuchitinqami, paykunallapaq mana allinchu kanqa.

¹⁵Chaymi nuqanchikkuna tukuy mikuykunata mikuq karmapis, chay wakin mikuykata mikuqkunapa naypanpiqa, ama mikushunllapachu. Chaqa imanupi chaynu mikushallapa, munar mikurqami, uchakur Jesucristupi kriyishanmanta chiqanchakanmanllapa. Allita yarpuyllapa Jesucristuqami, paykunatapis washananpaq wanuran. Chaymi chaynu uchakuchir imaqa, manana chiqapta munanakur kawsaq yupaynachu kachuwanllapa.

¹⁶Kuytawkish qamkunapaq allin nir yachayar, mikushaykillaparaykula ukkunata uchakuchitkillapa, wakin rikashuqkunaqa, “Imanutaq waknuqa kawsan” nitinllapa. ¹⁷Chaqa manami mikushanchikrayku, upyashanchikrayku imachu Tayta Dyuspa mantakuyinpiqa kawsayanchikllapa. Ashwanmi Santu Ispiritu yanapamashallapa kusa aligrila, imatapis allinlata rurur tukuywan shumaqta kawsanallapapaqna kanchikllapa. ¹⁸Chaynu kawsarmi, Jesucristuta allita sirbir, Tayta Dyus munashanlatana rurayanchik. Chaynuqami, wakin rikamaq-ninchikkunaqa ninqallapa: “Paykunaqami kusa shumaqta kawsanllapa” nir.

¹⁹Chayraykumi imanupis kusa shumaqta ukninchikllapa ukninchikllapa kawsashunllapa. Chaynuqami animachinakushunllapa allitana Jesucristupi kriyinanllapapaq. ²⁰Yaêhachanchikllapanu, tukuy mikuykunami allin. Nataq chay mana allin kaqqami, chay ukninchikkuna tukuy mikuyta mana mikuqkunapa naypanpi mikur uchakuchiyanchik chay. Chayraykumi mikuyraykulaqa ama ukninchikkuna kriyishanmanta chiqanchashunllapachu. ²¹Chaymi ukniypa naypanpi tukuy mikuyta mikur, imata upyar, chaynulla imata rurarpis, chay kriyiq masinchik-kunata uchakuchiyanchik nir yacharqa, tukuy chay rurayashanchikkunataqa ama rurashunllapachu.

²²Chayraykumi tukuy mikuykunata allin mikunapaq nir kriyirqa, qamla allita yarpunkiman Tayta Dyuspa naypanpiqa. Chaymi mayqanpis allin kaqlata rurayani nir kriyirqa, payllapaq kusa shumaq kanqa. ²³Piru uk kriyiq masinchik manaraq allita yachayar, kay mikuytami mana mikuyta puytinichu nir chaymanta mikurqa, uchakuyan. Chaqa kriyishanta mana rurur, chaynulla ima mana allinta rurarpis uchakuyan.

Amami munashaykilata rurarchu ukkunata yanapay

15 ¹Jesucristupi allita kriyiq kaqkunaqami, ama nuqanchikkuna munashanchiklata ruramachu kawsashunllapa. Ashwanmi chay manaraq allita kriyiqkunata shumaqta yanapashunllapa, mas allita Jesucristupi kriyinanllapapaq. ²Chaynu ukninchikkunata yanapar animachishallapami waran waranqa mas allitana kriyinqallapa. ³Chaqa Jesucristuqami, mana pay munashanllatachu ruraran. Ashwanmi runakunapaq llakir qischakarmapis, Taytan Dyus munashanlata ruraran. Chaypaqmi Dyus nitin iskribikashakunapiqa kaynu nin: “Taytay, qamta musyashuqkunaqami nuqatapis musyamanllapa” nir. ⁴Chaynuqami Tayta Dyus nitin unay iskribishanqa iskribikaran Dyus munashanta intrakanallapapaq. Chaymi chaynu intrakamaqa, mana shaykuq paylapina yarpukur, aligriyashunllapa maydiyapis paywan kanchikllapa nir yacharna.

⁵Chaynu animachimaq-ninchik Taytanchik Dyus kusata yanapamanchikllapa, mana shaykuq paypi yarpukur kawsanallapapaq. Chaymi nuqaqa mañakuni Tayta Dyus yanapashutinllapa, Jesucristo yupay uk yarpuyta kar, qamkunapis uknikillapa uknikillapa yanapanakur shumaqta kawsanayki-llapapaq. ⁶Chaynuqami, tukuy uk

yarpuyana kar, tantalana alabankillapa
Amitunchik Jesucristupa Taytan,
Taytanchikllapa Dyustaqa.

**Kriyiqkunaqa shumaqta
rikanakushunllapa**

⁷Imanutaq Jesucristo kusa shumaqta rikamashanchikllapa Dyuswana kanallapapaq, chaynullami tukuy kriyiqkunaqa, maylawmanta karmapis ukninchikllapa ukninchikllapa kusa shumaqta rikanakushunllapa. Chaymi chayta rikarqa Taytanchik Dyusta alabanqallapa. ⁸Chaqa allitami nishayki-llapa: Jesucristuqami, shamuran Israel runakunata, chaynulla mana Israel runakunatapis washananpaq. Piru nuqakuna Israelmanta kaqkunataqami, washamananllapapaqqa unayllana rukuyllapakunata arniran, uktashi kaçhamuyanqa washamananllapapaq nir. Chayraykumi allita yaçhanchikllapa Tayta Dyusqami mana imalapipis llullakurchu, tukuy amikushantaqa kumplin nir. ⁹Jesucristuqami shamuranpis, mana Israelmanta kaq runakunata yanapar washatin, paykunapis Dyusta alabar ninanllapapaq: “Tayta Dyusmi kusata llakipamashanchikllapa” nir. Chaypaqmi Dyus nitin iskribikashakunapiqa kaynu nin:

“Nuqami mana Israel runa kaqkunawan adurashayki.

Chaynulla takir ima alabashaq kusala shumaq shutikitaqa” nir.

¹⁰Chaynullami ninpis:

“Qamkuna mana Israelmanta kaqkuna, Dyus akrashan tukuy Israel runakunawan aligriyay-llapa” nir.

¹¹Qashanmi ninpis:

“Qamkuna mana Israel kaqkunapis tukuynikillapa Tayta Dyuslata alabayllapa” nir.

¹²Dyuspa rimaqnin Isaiaspismi kaynu iskribiran:

“Imanutaq uk qiruta kuchusha qawamun,
chaynumi Isaipa” ayllunmanta uk mantakuq rikarinqa.

Paymi tukuy mana Israel runakunataqa shumaqta rikar mantanqa. Chaymi paylapi kusata yarpunqallapa” nir.

¹³Tayta Dyus animachimaqninchiktami kusata mañakuni, qamkunata yanapashutinllapa maydiyaqa paywan kawsashaq nir yaçhar kusalata aligriyaynaykillapapaq. Chaynullami mañakunipis tukuy kriyiqkunataqa Santu Ispiritu yanapashutinllapa, paypi yarpuyashaykillapata ama maydiyapis qunqarchu, kusa shumaqtana kawsanaykillapapaq.

**Dyusmi Pabluta akraran mana
Israel runakunata yaçhachinanpaq**

¹⁴Ukniykuna, allitami yaçhani qamkunaqa Dyus nishantaqa allita intrakashaykillaparayku, kusa llakipakuq kar, qamkunapura kusa shumaqtana kunsijanakyta puytinkillapa nir.

¹⁵Piru kay kartatami kaçhamuni, chay yaçhakushaykillapata ama qunqanayki-llapapaq. Chaymi mana imatapis pakarchu, tukuy yarpushaykunata nishunillapa. Chaqa Tayta Dyusqami kusala allin kar akramasha, ¹⁶mana Israel runakunata Jesucristupaq yaçhachinaypaq. Chaymi nuqaqa paypa shumaq rimashanta yaçhachishuyani-llapa imanu washakanaykillapapaqpis. Chaynu paypi kriyitkillapaqami Santu Ispirituqa qamkunata shumaqchashunqallapa. Chaymi imanutaq kuramaqa ufrindapaq nir imalatapis qimin Dyusman, chay yupaymi nuqapis qamkunata qimishunillapa, uk kusala

n 15.12 Isaiqami unay gubyirnu Davidpa taytan karan.

allin ufrinditata yupayna Tayta Dyusqa rikashunanllapapaq.

¹⁷Nuqa, Jesucristupi kriyiq katiymi, Tayta Dyus yanapamatin qamkuna mana Israel runakunata yaĉhachishu-shayllaparayku, Dyuspa naypanpi kusala aligri kani. ¹⁸Chaqa manami nuqa rurashayrayku alabakar imachu parlashuyanillapa. Ashwanmi willashaykillapa, Jesucristo yanapamatinmi, allita rimar, rurar ima chay mana Israel runakunataqa allita yaĉhachisha kani, Dyusta imanu kasunanllapapaq nir.

¹⁹Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun pudirninwan yanapamatinmi, milagrunakunata, mana ruraypaq shumaq imakunata ruratiy, chay rikamaqkunaqa kwintata qukaranllapa Tayta Dyusmi kaĉhamasha nir. Chaymi Jerusalén pwiblumanta-pacha wak Ilírico lugarkaman allita yaĉhachikusha kani, Jesucristupa shumaq rimaynintaqa. ²⁰Chaqa, Jesucristupi kriyir washakananllapapaqqa imanupis yaĉhachikusha kani, tukuy may lugarkunapi manaraq uyapashanllapakunapi. Chaynu puntata chay lugarkunapi yaĉhachikurqami, mana ukkuna yaĉhachikushanpa ananpichu yaĉhachikusha kani.

²¹Ashwanmi yaĉhachikusha kani, imanutaq Dyus nitin iskribikashakunapi kaynu nin chaynulla:

“Chay mayqanpis mana uk kutilamapis paypaq uyakusha kaqkunami uyapanqallapa. Chaynulla manaraq uyaqkunagami allita intrakanqallapa paypaqqa” nishannulla.

Pablumi Roma pwibluman riyta yarpuran

²²Kusatami qamkunaman shamur watukushuyllapata munasha kani. Piru kanankamanmi manaraq shamuyta puytishachu kani, kaypi achka pwiblu-

kunaman rir yaĉhachikunaypaq kashanrayku. ²³Piru kananqami kay pwiblukunapiqa tukchishana kani yaĉhachikunaypaq karan chaytaqa. Chaymi kananqa kusata rikashuyllapata munar, ²⁴chay España pwibluman pasaqnula, watukushuqllapaqa shamuyta munani. Chaynu chaypi qamkunawan aligriyashallapa imanaqa, yarpunipis qamkuna yanapamatkillapa Españaman rinaypaq nir. ²⁵Piru manaraq qamkunaman shamuyarqami, Jerusalén pwiblumanraq rishaq, chaypi kaq kriyiq masinchikkuna ima ministiyashankunata apar.

²⁶Chaqa kay Macedoniamanta, chaynulla kay Acaya pwiblumanta kriyiq masinchikkunami, chay Jerusalén pwiblumanta Israel kriyiq masinchikkuna mana imayjun kaqkunata yanapanpaq imalataqa tantashallapana. ²⁷Chaynu paykunalla ukninkunata yanapayta yarpurqami, kusa allinta rurashallapa. Chaqa imanutaq Israelmanta kriyiq masinchikkunamaqa paykuna mana Israel runakunata yanaparan Jesucristupi kriyinanllapapaq. Chaynulla kanan chay mana Israelmanta kaqkuna, Israelmanta kriyiq masinkunata ima ministishanpi yanapashanqami, kusala allin. ²⁸Chaymi chay tantashanllapataqa nuqalla apashaq chay mana imayjun Israel runakunamanqa. Chaymantaraqmi España pwibluman riqnu watukushurllapa pasashaq. ²⁹Chaymi allita yarpukuni, qamkunaman shamur yaĉhachikutipismi, chaypipis Jesucristuqa kusata yanapamanqa nir.

³⁰Ukniykuna, Amitunchik Jesucristupa shutinpi, chaynulla Dyuspa Santu Ispiritun munamaqninchikpimi mañashunillapa, nuqawan pulla mañakutkillapa Tayta Dyus nuqata yanapamananpaq. ³¹Tayta Dyustami mañayllapa washamananpaq chay

Judea pwiblupi kaq mana kriyiq runakunamanta. Mañakuyllapapis chay tantashanllapata apatipy, Jerusalenpi kriyiq masinchikkunaqa kusa aligrila aypananllapapaq. ³²Chaynulla mañakuyllapapis, Dyus munatin aligrila qamkunaman chamur chaypi samatipy, kusata animachinakunallapapaq. ³³Nuqapismi mañakuni, Taytanchik Dyusqa kusa shumaqtana qamkunata kawsachishunanllapapaq. ¡Chaynumi kanqa!

Tukukanantami Pablo saludakun

16 ¹Ukniykuna, kaytami nishayki-llapa: Qamkunamanmi kriyiq masinchik mama Febe shamuyan watukushuqllapa. Payqami, Cencrea pwiblupi kriyiq masinchikkunata allita rikar yanapan. ²Chaymi Amitunchik Jesucristupa shutinpi nishunillapa: Pay qamkunaman chamutinga imanutaq Dyuspa allin kaqninkunamaqa samachinakun, chaynu samachinkillapa. Chaynulla tukuy ima ministishanpipismi yanapankillapa. Chaqa payqami kusa achka kriyiqkunata, chaynulla nuqatapis yanapamasha.

³Imaraq saludapamankillapa kriyiq masinchik Priscilata,^o chaynulla runan Aquilatapis. Chaqa paykunaqami nuqawan pulla kar, tukuy imapi yanapamashallapa, Jesucristupaq allita yaachichikunayllapapaq. ⁴Paykunaqami, chay tukuy saqra imakunamanta washamananrayku mana imatapis mancharchu, listu karanllapa wanunanllapapaqmapis. Chaymi paykunataqa kusata payji nini. Piru manami nuqalachu payji nini. Ashwanmi tukuy chay mana Israel kaq kriyiq masinchikkunapis, paykunataqa kusata payji ninllapa. ⁵Saludapamankillapapis Priscilapa,

Aquilapa wasinpi kriyiq masinchikkuna tantanakuqtapis. Chaynulla munashay masiy Epenetutapismi imaraq saludayllapa. Chaqa Asia pwiblukunapiqami Jesucristupi kriyiqqa, pay puntataqa karan. ⁶Saludapamankillapa ukniy Mariatapis. Chaqa payqami kusata yanapashushallapa. ⁷Saludapamankillapapis Israelmanta kaq masiy Andronicuta, Juniastapis. Chaqa paykunaqami nuqamantaqa mas puntata Jesucristupi kriyiq karan. Chaynullami, nuqawan pulla karsilpipis karanllapa. Chaynu kusa allita kriyishanllaparaykumi, wakin kriyiqkunata rikar yaachichikunamantaqa, paykunaqa kusa mas allita riqsikasha kaq apustulkunapaqqa.

⁸Saludapamankillapapis munashay ukniy Ampliastapis. ⁹Saludapamankillapapis yaachichikuq masiy Urbanuta, chaynulla munashay masiy Estaquista, ¹⁰chaynulla Apelestapis. Chaqa payqami qischakarmapis, Jesucristupi allita kriyishanmantaqa mana ashunchu. Saludapamayllapapismi Aristobuluta tukuy aylluntinta. ¹¹Chaynulla saludapamayllapapismi Israelmanta kaq masiy Herodionta, chaynulla Narcisupa tukuy ayllunkuna Amitunchik Jesucristupi kriyiqkunatapis, ¹²chaynulla ukninchik Trifenata, Trifosatapis ima. Chaqa kay warmisitakunaqami Amitunchik Jesucristo munashannulla ukninkunata kusata yanapanllapa. Saludapamayllapapismi munashay ukniy Persidatapis. Chaqa paypismi Amitunchik Jesucristo munashannullata rurar kusata yanapakusha.

¹³Saludapamankillapapis kusa allita kriyiq masinchik Rufutapis, mamantinta. Chaqa mamitanqami mamay yupay munamar, kusata yanapamasha. ¹⁴Saludapamankillapapis Asincrituta, Flegontita, Hermasta, Patrobasta, Hermesta. Chaynulla saludayllapapis tukuy kriyiq masinchik paykuna-

o 16.3,5 Wakin iskribikashakunapimi “Prisca” nin.

wan tantakaqkunatapis. ¹⁵Saludapamankillapapis Filologuta, Juliata, Nereuta irmanantinta, chay Olimpasta, paykunawan tantakaq kriyiq masinchikkunatapis.

¹⁶Chaynumi uknikillapa uknikillapa kusala rispituwan shumaqta saludanakunkillapa.^p Chaynullami tukuy iglisyamanta kriyiq masinchikkunapis saluduta kaçhamun qamkunaman.

¹⁷Ukniykuna, kusalatami rugashunillapa kuytakanaykillapapaq, chay mana allinkunata yaçhachikuqkunamanta. Chay paykunaqami ukman yaçhachikuykunata yaçhachir, ukninchikkunawan mana shumaqtanachu rikanachimayanchik. Chaqa chay runakunaqami, chay yaçhaku-shaykillapataqa kuntrar, ukman mana allinta yaçhachikunllapa. Chayraykumi chay paykunawanqa ama piçhunakuyllapachu. ¹⁸Chaqa paykunaqami Amitunchik Jesucristo munashanta mana rurarchu, munashanlata rurar kawsanllapa. Paykunaqami kusala shumaqta rimaq tukurla, chay manaraq allita intrakaqkunataqa dasna ingañanllapa. ¹⁹Ukniykuna, tukuykami yaçhanllapa qamkunaqami Dyus nishanta allita kasuq runakuna kankillapa nir. Chaymi kusata aligriyani. Piru munanin allin kaqkunalata rurar, ama chay mana allin kaqkunataqa ruramaykillapapaqchu. ²⁰Chaynu allinlata ruratkillapapaqami, kusa shumaqta kawsachimaq-ninchik Tayta Dyusqa dasna yanapashunqallapa, dyablupa mantaqnin Satanasta binsir saruçhanaykillapapaq.

Amitunchik Jesucristo kusata llakipar yanapashunqallapa.

²¹Saludutami kaçhamun, yaçhachikuq masiy Timoteo, chaynulla Israelmanta kaq masiykuna Lucio, Jasón, Sosípater ima.

²²Nuqa willatuy, Tercio kay kartata iskribiqpismi, Amitunchik Jesucristupa shutinpi saludashunllapa.

²³Ukninchik Gayupismi saludashunllapa. Chaqa paypa wasinpimi, nuqa Pabluqa tayani. Chaynulla payqami kriyiq masinchikkunatapis wasinpi samachin. Chaynulla kay pwiblupa tisirurun Erasto, chaynulla ukninchik Cuartupismi saludashunllapa.

²⁴Jesucristumi tukuy qamkunata llakipar, yanapashunqallapa. ¡Chaynumi kanqa!

Pablumi kay kartata tukchinapaq Dyusta kusata alaban

²⁵Kananqa Taytanchik Dyusta alabashunllapa. Chaqa payqami allita Jesucristupi kriyir kawsanallapapaq yanapamanchikllapa. Payqami kusa unaymanta-pacha Israel runakunata chaynulla mana Israel runakunatapis imanuwashananpaq yarpuran. Piru chaynu yarpurmapismi, achka tyimputaraq mana mayqantapis intrachiranchu tukuy runakunata washayanqa nirqa.

²⁶Piru kananqami intrachimashanchikna imanuwashakananpaq nirmapis. Chaymi nuqakunaqa, unay rimaqnikuna iskribishannulla tukuy tyimpupaq kawsaq Dyusninchik munashannulla allita intrachishuyanillapa, mana Israel runakunata, chaynulla Israel runakunamatapis Jesucristupi imanuwashakanaykillapapaq nir. ²⁷Chaymi Jesucristurayku, tukuy imata yaçhaq Taytanchik Dyusta tukuy tyimpupaq alabashunllapa.

Chaynumi kanqa.

---

p 16.16 Kusa rispituwan shumaqta saludanakuyllapa nirqami niyan, unaykuna muchanakur saludanakuq kashanrayku.